

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Erdély és Bánság kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége és a Timisoarai
Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-
gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

Lapunk e számában az Aradi Iparosok Temetkezést
Segélyző Csoportja módosított szabályzatát és az
azzal kapcsolatos bírósági döntvényeket közöljük.

**Cooperativa
de Credit a
Industriaşilor
din Arad**

**pregăteşte o zi a cor-
poraţiei pentru 7 Oct.**

D. IULIU REINHART.

Cooperative de Credit a Industriaşilor din
Arad se pregăteşte pentru o zi de serbătoare.
Am promis că în fiecare an vom aniversa ziua
renaşterii cooperativei din Octombrie 1922 şi ne
vom folosi de această zi pentru întărirea şi pro-
pagarea ideii cooperative.

Invităm la această serbare atât membrii co-
operativei noastre cât şi pe toţi aceia cari se
încred în puterea mântuitoare a cooperativei şi cari
voesc să ia parte la munca comună promiţându-
ne sprijinul şi concursul lor.

Sunt mulţi aceia cari sunt convinşi că coope-
ratia are un viitor şi propagă chiar prin cuvânt
şi în scris că viitoarea societate se va baza nu
mai pe cooperatie, care soluţionând criză econo-
mică actuală va pune bazele unui viitor mai fru-
mos şi mai fericit pentru omenire. Însă această
credinţă nu merge până într-atât că slovele să
devină fapte şi ca să se trudească a desvolta câte
o cooperativă prin jertfe. Lipsesc din convinge-
rea puţin ceva, ce ar face credinţă din idee şi
care face un apostol din credincios.

Este adevărat proverbul latin: „Verba volant
exempla trahunt”. „Vorba trece pilda atrage”. Pu-
tem noi vorbi până lumea despre existenţă bine-
cuvântată a cooperativei, despre acea idee gran-
dioasă care va birui peste orice piedici, nu se va
auzi, însă dacă vom reuşi a arăta că fiecare co-
operativă, cât de mică, va fi în stare să-şi ajute
cel puţin un singur membru, că salvează pe cel
slab, pe cel fără soţ şi părăsit dela pieire, mul-
ţimea devotaţilor ne va urma.

Curios este faptul că chiar aceia cari au fost
împărtaşiţi din binefacerile cooperativei se stră-
duiesc a ţine în ascuns acest fapt: temându-se că
dacă se înmulţesc membrii cooperativei le va
ajunge mai puţin sau chiar nimic. Ce croare,
fiindcă eu câţi mai mulţi membri are vre-o co-
operativă cu atât mai tare este, cu atât mai so-
lide baze are şi cu atât mai mult poate da mem-
brilor săi.

Trebuie să ne reamintim numai minunea lui
Isus când a dat de mâncare unei mulţime de două
mii din cinci pâini şi doi peşti şi la urmă s'au
mai umplut coşuri din fărâmiturile rămase. Ace-
astă minune este baza ideii cooperative, cu cât
mai mult plasează afară cooperativa cu atât mai
mult creşte şi cu atât mai multe rădăcini are,
va fi cu atât mai solidă şi cu atât mai mult va
putea suporta.

Strângeţi cu cât mai mulţi membri coopera-

CIORTAN épitészkamari dékán:

**„Nem akarjuk elkobozni az
erdélyi és bánsági építő-
iparosság szerzett jogait” . . .**

Uj törvény készül az építőipar gyakorlásáról valamennyi építőiparos kategória jogainak
pontos körülvonalozásával és a szerzett jogok elismerésével.

Ciortan épitészkamari dékán szenzációs nyilatkozata

Ismeretes, hogy az új építészkamari törvény
nagy felzúdulást idézett elő az építőipar különféle
kategóriái között, mert különösen az erdélyi szer-
zett jogokat hagyta teljesen figyelmen kívül. A
törvényt úgy léptették életbe, mintha sem a régi
jogok, sem pedig az ipari miniszter által újab-
ban történt rendelkezések nem léteztek volna.

Megállapítható, hogy az új építésztestületi
törvény alkotója ezekről a körülményekről egyál-
talában tudomással sem bírt és csupán az ökirály-
sági viszonyokat mértelegte.

A sok deputációzás, felterjesztés és perlavina
után megismerte az Építész Akadémia is az er-
délyi jogrendet, mint az a testület, amely az épi-
tészkamari törvény végrehajtásával bízott meg
és ennek következtében született meg az Anghe-
lescu miniszter által kiadott és a Hivatalos Lap
1934. április 11-iki 84-ik számában közölt rende-
let az átmeneti intézkedésekről.

E rendelet szerint az Építész Akadémiának
kell elismernie még az építőmestereket is. Az
akadémia tudja, hogy ez az újabb rendelet is sok
ellentmondást tartalmaz, mert ennek a rendelkez-
zésnek az alapján ismert el több erdélyi egyént
„conductor” címmel, akik a cím alapján aztán
ipart váltottak. A hatóságok nem tudták, hogy a
conductor cím Erdélyben semmiféle építőipari
gyakorlásra jogot nem ad és derűre-borúra ad-
tak ki mégis úgy közművesmesteri, mint építő-
mesteri iparendélyt ezen a címen.

A fenti miniszteri rendelet nem mondja,
hogy Erdélyben is érvényes a conductor címmel
gyakorolható ipar. Csak azt mondja, hogy a bu-
curestii városi tanács által engedélyezett mun-
kák teljesítésére ad jogot. Ezért a régebbi ipari
miniszteri rendeletet felborítva, igen sok sérel-
met okozott úgy a közműves, mint az építőmeste-
reknek. Falusi alakok kerültek így be városok-

tivei, mert csak pot confirma ferm, că acela care
câştigă numai un singur membru cooperativei,
face mai mult decât să scrie o sută de articole în
ziare şi dacă rosteşte tot atâtea cuvântări. Este
deajuns şi din laudele binevoitoare, să ne apu-
căm de muncă serioasă şi cel mai frumos rezul-
tat la această serbare va fi dacă vom putea spune
că am putut dubla numărul membrilor noştri.

Nu ajunge numai credinţa, ci fiecare membru
a cooperativei trebuie să devină apostolul credin-
ţei, fiecare să propage cât mai mult această idee,
pentru că numai astfel vom avea rezultate satis-
făcătoare.

La şapte Octombrie, Duminica înainte de
masă ne adunăm la o serbare în casa culturală
a industriaşilor, veniţi cu toţi cari sunteţi mem-
brii Cooperativei de Credit a Industriaşilor. adu-
ceţi-vă voi pe acela, cari şovăiesc deocamdată. Să-i
împărtaşim din puterea noastră, pe urma credin-
ţei noastre să devină şi ei credincioşi, iar pute-
rea noastră se va înmulţi şi fiindcă idea coopera-
ţiei trebuie să învingă pretutindeni, pentru că
această idee este menită a salva lumea, a înfrăţi
oamenii cari se duşmănesc astăzi.

Serbarea noastră să fie începutul unui viitor
mai frumos pentru care suntem datori a munci
cu toţii, cari dorim să fim mândri de menirea
omului.

Cât de însemnate sunt cooperativele ne
arată şi următoarea faptă. Maiestatea Sa Regele
Carol II. cu ocazia recentei vizite dela Fibiş, când
li s'a făcut cunoscut starea economică actuală
şi a venit vorba despre problema cooperativei
a spus următoarele:

„Ştiu bine că ideea cooperativei a fost com-
promisată de unii. Oamenii şi au pierdut încrede-
rea. Eu cred însă că prin muncă cinstită se poate
ameliora situaţia şi se poate recăştiga încrede-
rea.”

Dacă şi la cel mai înalt loc să dă atât aten-
ţie cooperativei, cu cât mai mult trebuie să-i
purtaţi noi grija pentru cari s'a înfiinţat şi pen-
tru cari lucrează.

Noi meseriaşii Aradului trebuie să fim mând-
ri, că deja de 35 de ani ne am alăturat cu cea
mai mare încredere, credinţă neamrăntată şi iu-
bire Cooperativei Industriaşilor din Arad, care nu
a putut fi atacată de nepăsare, şi care s'a cimen-
arate la toată lumea pe ce baze solide a fost clă-
dită această puternică instituţie a industriaşilor
tat şi mai bine în urma loviturilor primite, ea să
din Arad.

Veniţi aleturaţi-vă cooperativei noastre cu
iubire în această serbătoare şi să făgăduim că vom
face tot posibilul pentru dezvoltarea şi înflorirea
ei.

ba a conductori iparendeléssel a régi iparúsz iparosok kárára szolgabírói tudatlanság miatt.

Ezek az anomáliák késztették az Építőmesterek Egyesületének vezetőségét, hogy az Építész Kamara-elnökségtől tudja meg, hogy mi a szándéka a jövőre nézve a conductorokkal? A felvilágosítást meg is kaptuk.

Ciortan dékán szerint a mai átmeneti időben még egy-két hónapig mehet ez a kontárság, de rövidesen befejezi az akadémia a benyújtott kérelmek átvizsgálását és lezárja a szerzett jogok alapján elismerhető tagok felvételének ügyét.

A felvett összes tagokról és elismerésekről — közművesmester, conductor, építőmester, elismert építész és építész — jegyzéket készít az Építész Kamara és megküldi a hatóságoknak.

Mindenek között a jogköréről új törvény készül és a mai ellenmondásokat mindenkinek megnyugtatóra meg fogják szüntetni. A törvény megalkotásában részt fog venni Viciu ipari vezérfelügyelő is, akihez az erdélyi iparosság oly szép, egyöntetű felterjesztést intézett. Ezt a memoriót meg kell ismételni az Építész Kamarához is. Ebben az új emlékiratban kell kidomborítani a szerzett jogokat.

Az új törvény után az élesen megvont foglalkozási joghatár alapján meg fog szűnni teljesen a kontárság. Szigorú büntetéssel fogja a törvény sújtani az áthágót. Rendezni fogják a műszaki tisztviselők magánmunkáját is és szigorúan el fogják tiltani olyan tervezésektől, különösen a városi mérnököket, melyeknek sorsa a hivatal előtt dő le. Nem lesz megengedve az a panamaszzerű magánmunka, amely szerint a tervet a városi mérnök készíti, referálja, a kivitt maga ellenőrzi magánépítetőkénél is.

Meg lesz határozva a conductorok munkaköre országos viszonylatban. A bucarestii városi szabályrendelet ma ugyanis érték után engedi vállalni a conductorokat. Ciortan elnök a legjobb indulatáról biztosította az erdélyi építőiparosságot, megnyugtató, hogy szerzett jogokat nem akarnak elkobozni.

CSISZAR LAJOS.

Értesítés!

Az érdekelt intézmények vezetőségeinek, tagjainak, valamint választóimnak tisztelettel ezúton is szíves tudomásukra hozom, hogy a mai naptól kezdve, 1935. február 1-ig teljes szabadságot vagyok kénytelen igénybe venni.

Ugyanis ezen idő alatt teljesen szücsüzemem rendelkezésére kell állnom, hogy annak zavartalan menetét, a vele járó közterheket, családom és munkáim megélhetését a következő őszig biztosítani tudjam.

A nálam levő és halasztást nem tűrő ügyek tovább intézéséről gondoskodom. Ugyisint a fenti idő alatt netán napirendre kerülő kisipari jellegű törvények tárgyalásaival kapcsolatos teendőimet is ellátom.

Fentiek szíves tudomásul vételét ismételtten kérve, vagyok

Braşov, 1934. szeptember 15.

teljes tisztelettel:

SZABÓ BÉNI
országgyűlési képviselő.

MIKOR ALLITANDÓ KI KÉT VAGÓN UTAN EGY FUVARLEVEL?

A CFR igazgatósága megengedte, hogy ugyanazon minőségű árukra vonatkozóan, amelyeket ugyanaz a feladó ugyanazon címzettnek küld és amelyeknek súlya 10—15. vagy 20 tonna, minden két olyan vagon tekintetében, amelyek most kerültek ki a javításból és félrakománnyal először kerülnek forgalomba, egyetlen fuvarlevelél állítsassék ki. Ez a rendelet 1934 szeptember 1-től kezdve érvényes.

BACILLUSOK.

Kohnné elmegy a kozmetikushoz és valami szert kér hajhullás ellen.

A kozmetikus megvizsgálja a Kohnné fejét és így szól:

— Nagyságos asszonyom, az ön hajhullása bacillusokon alapszik.

— Mindjárt sejtettem, — feleli Kohnné. — tegnap is találtam hármát.

Aviz Onor. Membri ai Grupei Industriaşilor. pentru Ajutor de Inmormântare din Arad!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa membrilor noştri, că modificarea statutelor referitor la art. 3, 4, 6, 8, 9, 11 şi 16, aprobată de adunarea membrilor din 11 Martie 1934, a fost sancţionată de Federaţia Sindicatelor Industriaşilor din Arad prin decizia adusă în adunarea generală ținută la 5 Aprilie 1934, iar pe baza avizului favorabil dat de Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale cu No. 37614 din 19 Iulie 1934 Tribunalul Arad Secţia I. prin sentinţa adusă cu No. Pj. 5—1924 la 6 August 1934 a aprobat-o şi acest regulament a fost publicat în Monitorul Oficial No. 213 din 15 Septembrie 1934.

Anexat avem onoare a Vă trimite numărul 38, recent apărut al gazetei oficiale a Grupelor „Meseriaşul”, în care este publicat integral regulament al Grupelor. Acest regu-

lament a intrat în vigoare pe baza sentinţei Tribunalului menţionate mai sus şi este obligatoriu pentru fiecare membru fără nici o excepţie.

Cu onoare rugăm membrii noştri de a preda carnetele vechi contra unei adeverinţe de primire incasatorului din acea circumscripţie care va înmănuia şi noile carnet de membru.

Totodată rugăm membrii noştri să binevoiască a colecta câţi mai mulţi noi membri Grupelor, fiindcă întărirea materială a Grupelor va fi de folosinţă fiecărui membru din Grupe.

Arad, la 15. Septembrie 1934.

Cu stimă:

Direcţiunea Grupei Industriaşilor pentru
Ajutor de Inmormântare din Arad.

Felhívás az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igen tisztelt tagjaihoz!

Értesítjük igen tisztelt tagjainkat, hogy temetkezést segélyző csoportunknak 1934. március 11-én tartott taggyűlése által a csoport szabályzatának 3, 4, 6, 8, 9, 11 és 16 §-aira vonatkozólag elfogadott módosítást az Aradi Ipari Szindikátusok Szövetségének az 1934. április 5-i közgyűlésen hozott határozata megerősítette, a munka- és egészségügyi minis zterium 1934. júl. 19-i 37614 sz. kedvező véleményezése alapján az aradi törvényszék I. tagozatának 1934. augusztus 6-án Pj. 5—1924. sz. a. hozott jogerős ítélete jóváhagyta és e szabályzat a Hivatalos Lap 1934. szeptember 15-iki 213-ik számában közzététetett.

Csatoltan megküldjük a csoport hivatalos lapjának „Az Iparos” című lapnak most megjelent 38. számát, amely a csoport szabályzatát teljes egészében közli. Ez a szabályzat a fentemlített

jogerős törvényszéki ítélet folytán hatályba lépett és minden egyes tagra, kivétel nélkül, kötelező.

Felkérjük tagjainkat, adják át régi tagkönyvecskéjüket elismervény ellenében a jelentkező kerületi pénzbeszedőnek, aki azután az új tagkönyvecskéket kézbesíteni fogja.

Egyben azt a tiszteletteljes kérelmet is intézzük tagjainkhoz, sziveskedjenek a csoport részére minél több új tagot gyűjteni, mert a csoport anyagi megerősödése a csoport minden egyes tagjának javára szolgál.

Aradon, 1934. szeptember hó 15. napján.

Tisztelettel:

az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző
Csoportjának igazgatósága.

Feltámadt a robotmunka...

Aki nem tud fizetni, napi 30 lejes bér mellett le is dolgozhatja a hátralekos községi adóját.

Franaşovici Richard közlekedésügyi miniszter elnöklése alatt a napokban értekezlet volt, amelyen

a hátralekos községi illetékeknek természetbeni munkával való törlesztésével foglalkoztak.

Ugy határoztak, hogy körrendeletet intéznek az összes megyei prefekturákhoz, pénzügyigazgatóságokhoz, megyei mérnöki hivatalokhoz és a rendeletben meghatározzák, hogy

milyen módon lehet a hátralekos illetékeket természetbeni munkával kiegyenlíteni.

A pénzügyigazgatóság utasítani fogja az adóhivatalokat, hogy körzetükben készítsenek listát a hátralekos feltűntetésével. A községi tanács pedig azok listáját fogja összeállítani, akik hajlandók munkába állni. A községi tanácsnak ezenkívül

kimutatást kell készíteni azokról az utakról, amelyek leginkább rászorulnak a javításra.

Ezeket a listákat betérjesztik a megyei tanács elé, amely határozni fog, hogy milyen munkát végeztessenek el.

A napi munkát harminc lejes számítják, míg ha valaki kétlovas fogatával is résztvesz, annak napi munkáját száz lejjel számolják el.

A munkások kirendelt felügyelők vezetésével mellett dolgoznak.

hogy valóban megfelelő munkát kapjon az állam az adósságok fejében. A szükséges anyagot az utak és hidak megjavítására, valamint a csatornázáshoz szükséges csöveket és betonalkatrésze-

ket, a községek fogják a megyei prefekturákkal együtt szállítani.

Ismét előkerült tehát a hajdanidők kódéből a robotmunka. A történelemből megtanultuk, hogy évezredek óta keresztül es volt a legnehezebb kereszt a szegény jobbágyok vállán. És a mostani adófizető — örül neki. Igaza is van, mert az utmunka végzése még mindig kellemesebb, mint az árverés.

A CFR SZALLÍTÓI HAVONTA LEGFELJEBB TIZEZER LEJT KAPHATNAK.

Az államvasutak pénzügyi szolgálata elrendelte, hogy ezentul a vasut számára teljesített szállításokért és munkákért egyetlen belföldi személynek, vagy cégnek sem szabad ugyanegy hónapban többet, mint tizezer, külföldi cégnek pedig többet, mint huszezer lejt kifizetni. Az ennél nagyobb összegek folyósítása csakis különleges engedély alapján történhetik.

RÉMES EJSZAKA.

Egy előkelő étterem terraszán két urihölgy beszélget:

— Te, — mondja az egyik — az éjjel rémesen megijedtem.

— Mi történt?

— Még féldomban sem voltam, amikor egyszerre csak érzem, hogy valaki a takaró alá bujik.

— Biztosan a férjed volt.

— Nem tudom. Nem gyújtottam villanyt.

Comerţul şi Meseriile în Arad

de: BRUTUS PACURARU,

Puţini arădani îşi vor fi dat seama de bogăţiile excepţionale, cu care a înzestrat Dumnezeu judeţul nostru.

Întreagă producţie agricolă a ţării este reprezentată în mod strălucit, în acest colţ, binecuvântat de ţară. Tot asemenea cea minieră, afară de petrol, cărbune şi sare. Iar cea industrială conduce în multe ramuri (metalurgie şi textile).

Logic şi natural ar fi, că acolo unde este producţie abundentă şi variată să fie şi comerţul în dezvoltare şi progres constant. Excedentul producţiei urmează a fi pus în circulaţie, adică trimis destinaţiei sale: consumului, — prin comerţ. Însă distribuţia aceasta suferă piedeci, pe cari negustorii, cu tot spiritul lor inventiv, nu contestă, şi cu abilitatea lor ingenioasă, nu sunt în stare să le înlăture, fiindcă ele nu s'au de natură economică.

Excedentul muncii noastre naţionale nu poate lua drumul exportului, fiindcă se isbeşte de dificultăţile experimentărilor internaţionale ale nebunii autarhice; iar scurgerea lui în spre interiorul ţării este costisitoare, şi nu pot concura cu cele ale regiunilor mai apropiate de cele debusee. Din cauza aceasta comerţul nu poate progresa. Şi unde nu poate progresa mijlocirea dintre producător şi consumator, acolo în general nu poate fi vorba de înflorire economică.

Iată deci, care e pe scurt situaţia tristă a comerţului din regiunea Aradului. — Înlăturarea anomaliilor se impune în interesul ţării şi a economiei ei. Cu cât se vor grăbi mai mult factorii chemaţi să soluţioneze această problemă, cu atât mai curând vor crea condiţiile de prosperitate generală.

Agricultura suferă şi va suferi încă mult, pentru că prin cucerirea de teren a maşinei în toate domeniile de ocupaţiune, omului nu-i mai rămâne de făcut, decât munca inteligentă, iar cea rudimentară, simplă, trebuie s'o treacă în seama maşinei, care o execută mai repede, mai bine şi mai ieftin.

Fără să voim a jigni, o spunem sincer, munca agricolă în cea mai mare parte e executabilă cu maşinile. Astfel fiind, agricultorul este condamnat să fie înlocuit, de către maşină în cele mai multe lucrări, pe care le-a îndeplinit până azi. Aceste transformări radicale au făcut, ca ocupaţiunea de agricultor să poată fi exercitată în unele părţi ale Americii, ca şi ocupaţiunea laterală a industriei şi meseriilor. Şi atunci pentru el nu există altă mântuire, pentru a-şi asigura existenţa, decât căutarea unei ocupaţiuni mai „inteligente” şi mai rentabile. Asemenea ocupaţiune numai industria şi meseriile îi pot asigura.

Toate măsurile, cari tind a asigura pentru produsele agricole un preţ mai mare, decât cei dictaţi de legile naturale, care nu se lasă calcaţi fără pedeapsă, nu pot duce la rezultat bun. De aceea tot ce se face urmând acest drum greşit, înalţă pe cei care cred că vor isbuti. Acest exod nu trebuie conceput ca şi o migraţiune în masă, ca şi cum se obicinuişte popoarele primitive, — ci o înţeleg în felul, ca fii de ţărani, cari nu au asigurat traiul practicând agricultura să îmbrăţişeze cariera muncii industriale, meseriile.

Acesta e şi un drum natural; ruralul care pe aceasta cale ajunge la oraş, devine şi el oraşean adevărat. Intellectuali răsăriţi din pătură rurală şi ajunşi la conducerea treburilor oraşeneşti, oricâtă bunăvoinţă ar avea, nu înţeleg totdeauna just interesele oraşelor, cari au psihologia lor specifică, cu altă mentalitate şi alte obiective, decât cele rurale.

Meseriaşul, în plus, nu numai că este talpa rănduieii burgheze de azi, ci e în acelaşi timp şi un element constructiv, un cetăţean creator de valori şi bunuri. Ori cât s'ar stăruia asupra acestei calităţi a lui, nu se poate îndeajuns reliefa valoarea deosebit de preţioasă, din toate punctele de vedere, a meseriaşilor. De aceea este o crimă să fie lăsaţi ei în halul de demoralizare, în care a împins pe majoritatea lor: criza economică şi lipsa de solitudine din partea factorilor chemaţi. Meseriaşul merită altă soartă!

Becsüljük meg a szövetkezetet, mert értünk van és helyettünk dolgozik...

Beharangozó az október hetedik aradi szövetkezeti napra.

Írta: REINHART GYULA

Ünnepre készül az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete. Megfogadtuk, hogy újjáalakulásunk 1922 október 7-iki napjának évfordulóját minden évben megüljük és ezt a napot a szövetkezeti eszme megerősítésére és terjesztésére szánjuk.

Erre az ünnepre meghívjuk nemcsak szövetkezetünk minden tagját, hanem mindazokat, akik hisznek a szövetkezeti eszme megváltó erejében és akik ki akarják venni részüket a munkából, támogatni akarnak bennünket, felajánlva segítségüket és buzgó közreműködésüket.

Mert sokan vannak olyanok, akik meg vannak győződve arról, hogy a szövetkezeti eszme a jövő, sőt váltig hirdetik szóban és írásban, hogy a jövő társadalom csak a szövetkezeti eszmén épülhet fel. Jobbá, belátóbbá, megértőbbé teszi ez az embereket és hivatva van megoldani a gazdasági válságot, megalapozni az emberiség szebb és boldogabb jövőjét. Ez a meggyőződés azonban nem terjed ki annyira, hogy az ige testté váljon, hogy az eszme hívei tettekkel igyekezzenek tényezőkké válni és áldozatokkal elősegíteni egy-egy szövetkezet alapítását és fejlesztését. Hiányzik a meggyőződésből az a parány, amely az eszmét hitté magasztosítja és apostollá teszi a hívőt, aki így nemcsak szóval, hanem tettekkel is terjeszti az igét.

Milyen igaz a régi latin közmondás: „Verba volant, exempla trahunt.” „A szó elrepül, a példa vonz.” Beszélhetünk mi itéletnapig a szövetkezet áldásos voltáról és arról a magasztos eszméről, amely mindenben keresztül győzedelmeskedni fog, süket fülekre fogunk találni. Hogyha azonban élő példaként be tudjuk mutatni, hogy bármily kis szövetkezet abba a helyzetbe tudja juttatni tagjait, vagy akár csak egy tagját is, hogy az dacolva a viharral és vésszel, megállja helyét, ha bebizonyítjuk, hogy a szövetkezet megmenti az elbukástól a gyengét, a társat, az elhagyatottat, a hívek sokasága fog bennünket követni...

Csodálatos, hogy éppen azok, akik a szövet-

KULÖNÖS ALLAFOTOK A KONTÁRIPAR PARADICSOMÁBAN...

Valami büzlük az aiudi fegyház környékén. Hónapok óta egymást követik a vizsgálatok, amelyek egy-egy vezető tisztviselő elhelyezését eredményezték. Az aiudi fegyháznál napirenden vannak az igazgató-változások. A fegyőrök alázatosan tisztelegnek minden idegen látogató előtt, mert nem tudhadják, hogy melyik az új igazgató.

Közben azonban a fegyház ipari- és kereskedelmi üzemei zavartalanul működnek és ezzel a legkártékonyabb versenyt okozzák az aiudi iparosoknak és kereskedőknek, akik hiába panaszkodják be az illetékeseknek a tisztességtelen versenyt.

Az aiudi fegyház nem fizet adót és ezért minden kereskedelmi és ipari cikkben olcsóbb lehet, mint bármelyik vállalkozó.

Es közben ki töröfik azzal, ha a híres fegyház árnyékában lassan-lassan eltűnnek az aiudi iparosok és kereskedők.

FINOM ÉTKEZÉS.

Egy előkelő bucsuristii vendéglőben két jóbarát ebédel. Egyszerre csak belép egy nagyon elegáns hölgy.

— Látod, — mondja az egyik, — ez az a nő, aki egy gazdag oszár ötmillió lejtét két év alatt megettte.

— És ki az a fiatalember, aki vele van?

— A fogpiszkalója.

kezet áldásaiban részesülnek, szeretik ezt titokban tartani. Félnék attól, hogyha a szövetkezet tagjai megszorodnak, kevesebb jut nekik. Sőt attól tartanak, hogy egyáltalában semmi sem jut. Milyen téves felfogás! Hiszen minél több tagja van egy-egy szövetkezetnek, annál erősebb, annál jobban van megalapozva és annál többet tud juttatni tagjainak!

Emlékezzünk csak vissza Jézus csodatételeire. Öt kenyérből és két halból ötezernyi tömeget vendégelt meg és a végén a morzsákból és hulladékból kosarak teltek meg. Ez a csodatétel a szövetkezeti hit alapja. Mennél többet ad ki a szövetkezet, annál több marad, mert annál nagyobb lesz a szövetkezet, annál mélyebben érzeti legyökereit, annál teherbíróbb és ellentállásra képesebb.

Toborozzunk tehát minél több tagot a szövetkezet részére, mert bizony mondom, aki csak egy tagot nyer meg, a szövetkezeti eszme számára többet tesz, mintha száz cikket ír és ugyanannyi beszédet mond el. A jóakaratu dicséretből és vállveregetésből elég volt már. Fogjuk meg a munka végét és ünnepünk legszebb eredménye lesz, ha elmondhatjuk, hogy tagjaink számát megkésztettük.

Nem elég csak hinni az eszmében. Minden egyes szövetkezeti tagnak ennek apostolává is kell szegődnie. Terjeszteni kell igaz hittel a legszelebb körökben, mert csak így fogunk eredményeket elérni és végső diadalra vinni a szövetkezetet.

Október hetedikén, vasárnap délelőtt ünnepre jövünk össze. Gyertek el mindnyájan az Iparos Kulturház nagytermébe. Legyetek ott mindnyájan, akik tagjai vagytok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetének. Hozzatok magatokkal azokat, akik még tétovázna. A mi erőnkől meritsenek erőt, a mi hitünkől nyerjenek ők is hitet és sokszorozza meg erőnket és hitünket az a tudat, hogy a szövetkezeti eszme mindenek fölött diadalmaskodni kell, mert ez az eszme van hivatva megváltani a világot, testvérekké tenni az embereket, akik ma gyűlölettel állanak egymással szemben. Sokszorozzuk meg ezt a tábornok. A mi ünnepünk legyen a kiinduló pontja egy szebb jövőnek, amelyért dolgozni mindenkinek kötelessége, aki az ember névre méltó akar lenni.

Hogy milyen fontossággal bírnak a szövetkezetek, igazolja a következő eset: II. Károly király öfelsége legutóbbi fibisi látogatása alkalmából, midőn a gazdasági kérdésekről tettek neki jelentést és szóba került a szövetkezetek problémája, a következő kijelentést tette:

„Jól tudom, hogy a szövetkezeti eszmét egyesek kompromittálták. Az emberek elvesztették bizalmukat. Én azonban azt hiszem, ezen segíteni lehet. Becsületes munkával esetleg vissza lehet szerezni a bizalmat.”

Ha legmagasabb helyen ilyen súlyt helyeznek a szövetkezetekre, mennyivel inkább kell azt nekünk megbecsülni. Hiszen értünk van és helyettünk dolgozik.

Mi, aradi iparosok, legyünk büszkék arra, hogy immár 35 éve a legtöljesebb bizalommal, rendíthetetlen hittel és kitartó szeretettel veszünk körül az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetét, amelyet eddig nem tudott megingatni a közöny és amelyet a támadások csak erősebbé, szilárdabbá és ellentállóbbá tették és fennenn hirdetheti, milyen erős alapon épült fel Arad iparosságának ez a hatalmas intézménye.

Vegyünk körül az ünnep alkalmából meleg szeretettel szövetkezetünket. Tegyük fogadalmat, hogy mindent megteszünk fejlődése és felvirágoztatása érdekében.

Jogesetek a kisipar köréből

A FELMONDASBAN LEVŐ ALKALMAZOTTNAK JOGOT BIZTOSÍT A TÖRVÉNY HOGY A FELMONDÁSI IDŐ ALATT A MUNKANAP EGY RÉSZÉT ÚJ ÁLLÁS KÉRESÉSÉRE FORDITSA, DE A MUNKAADÓ ERRE AZ IDŐRE IS KÖTELES FIZETNI A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI DIJAT.

A társadalombiztosító felelősségi bizottságának 1661—1934. számú határozata.

Egy vállalat felmondott alkalmazottainak és ennek alapján a munkaügyi törvény rendelkezései szerint megengedte nekik, hogy naponként a törvény szerint meghatározott időt azzal töltsenek el, hogy állást keressenek maguknak. A felmondási idő alatt azonban a vállalat nem fizette meg az alkalmazottak után járó társadalombiztosítási díjat, amit a munkásbiztosító ellenőre megállapítva, a díjat kivetette és inkasszálni akarta.

A vállalat az eljárás ellen az elsőfoku ítélkező bizottsághoz fellebbezéssel élte, mert szerinte a törvény nem kötelezi őt ezen összeg megfizetésére. Az alkalmazottak több mint 4 napon át nem voltak alkalmazásban azért, hogy idejüket állás keresésre használták fel.

Az elsőfoku bizottság elutasította a fellebbezést és így a fellebbezés folytán a központi felelősségi bizottsághoz került.

A központi felelősségi bizottság helybenhagyta az elsőfoku határozatot azzal az indoklással, hogy a 4 és 8 százalékos adót a vállalat a felmondási időre is köteles az alkalmazottak után fizetni, mert erre az időre a felmondás folytán a szolgálati jogviszony nem szűnik meg, tehát a felmondás ideje alatt a munkásbiztosítóval szemben sem szűnnek meg a kötelezettségek.

A munkaügyi törvény 93-ik szakasza szerint sem értelmezhető ez másképp, mert ez csak a felmondási időt szabályozza a szolgálati évek mértéke szerint.

A munkaügyi törvény 80-ik szakaszában foglalt azon rendelkezés pedig, amely szerint az alkalmazottak a felmondási idő alatt jövőbeli új elhelyezkedésük végetvetésére szokásos pihenő időn kívül legalább 4 óra szabadidőt élvezhetnek, nem azt jelenti, hogy a szolgálati viszony megszűnt, hanem szociális kedvezmény. Ennek a szakasznak alapján tehát mindaddig, míg a felmondási idő le nem telt és a szolgálati viszony a régi munkaadóval meg nem szűnt, semminemű kötelezettségtől nem mentesülhetnek a felek, amely a fennálló jogviszonyból folyik.

*

KI FELEL A KOHÓBAN FELROBBANT ÓCSKA HENGER ALTAL OKOZOTT BALESET-ÉRT ÉS KÁROKÉRT?

Ha a munkaadó üzleti nyereségének fokozása végett ócska anyagot is használ új munkák készítéséhez, köteles ellenőrizni, hogy az ócska anyag nem hoz-e veszélyt a feldolgozást végző munkásra. — Az ellenőrzéssel megbízott művezető mulasztásáért a tulajdonos felel.

Egy munkás, aki egy vasöntő és lakatos műhelyben volt alkalmazásban, a részére kiosztott munka elvégzéséhez anyagot keresett. A vasanyag a műhely udvarán volt nagy mennyiségben elraktározva; új és régi vasanyagok vegyesen. A munkások a végzendő munkához innen választották ki az anyagot. Az említett munkás egy henger alakú vastengelyt ki is választott, azt körzővel megmérte és esztergályozás útján kipróbálta, hogy a munkához az anyagot felhasználhatja-e. Azután az anyagot a kohóhoz vitte, hogy áttűszesítse, de melegítés közben a henger alakú vas felrobbant, a munkás jobb karját leszakította és bal karját eltörte.

A munkás a bíróságnál kártérítésért a peres eljárást folyamatba tette.

A munkaadó iparos eladta, hogy a munkás

A braşovi iparosság erőteljes ipartestületi életet követel

„Szűnjön meg végre az a tunya állapot, hogy 1500 ipartestületi tagból 100—120 vesz részt csak az ipartestületi életben”. — A mozgalom nem kifogásolja a vezetőség működését.

Rendkívüli közgyűlés összehívását követelik a legsúlyosabb iparossérelmek demonstratív megtárgyalására

A kisiparosság egyre szorongatottabb és kétségbeesettebb helyzete arra indította a braşovi ipartestület tagjainak egy részét, hogy új mozgalmat kezdeményezzenek az iparos-sérelmek napirendre tűzésére és az azok orvoslása érdekében való küzdelem hathatósabb folytatására. A napokban egy hattagú küldöttség

351 ipartestületi tag aláírásával indítványt nyújtott át az ipartestület vezetőségének és a beadványban 30 napos határidőre rendkívüli közgyűlés összehívását kérte.

Kezdeményezésüket az aláírók azzal indokolták, hogy a július 9-én tartott rendkívüli közgyűlésen az időt egészen igénybe vették a napirend adminisztratív jellegű programpontjai, mint az elnökválasztás, küldöttségjárás, üdvözlő beszédek, beszámolók és hasonlóak s ilyenformán

nem kerülhetett sor a kisiparosságot súlyosan érintő problémák beható és tüzetes megtárgyalására.

Az új társadalombiztosító törvény és az adózás kisiparos-vonatkozású kihatásai, ugyancsak a konverzió, a tanoncoktatás és a kontárkodás kérdései pedig mélyreható megvitatást és állásfoglalást követelnek meg, mert az ezekkel kapcsolatos sérelmek orvoslását csak ilyen módon lehet erőteljesen szorgalmazni.

Ezeknek a kérdéseknek kell tehát az összehívandó új rendkívüli közgyűlés tárgysorozatát képezniük.

A BATOR GYERMEK.

Kohn és Grün találkoznak és Kohn megkérdi: — Na, Grün, neked, úgy tudom, volt egy fiad, mi van vele?

— Berlinben van az egyetlenem.

— Zsidó léte-e a berlini egyetlenem? Ez nagy szerű. És mit csinál ott?

— Spiritusban ül, mert nagy fül van.

HÖLGYEK A LEGSZEBB FÉRFIKORRAN.

— Elzuskám, én pont annyi éves vagyok, amilyen számú cipőt hordok.

— Jaj de érdekes és hány éves vagy tulajdonképpen?

— Harminchat.

— Képzem, szívecském, hogy szoríthatnak téged a cipőd.

szakmunkás, akinek az anyagraktár szabad rendelkezésére állott. Joga volt új anyagot is kiválasztani, ha úgy találta helyesnek. A régi vasanyagok főleg beolvasztásra voltak felhalmozva és így azokat csak másodsorban használták. Ami az ócska vasat illeti, annak használatát az 1900. október hó 11-én kelt 31864. számú rendelet engedélyezi. E tekintetben a művezető utasította, hogy minden ilyen ócska anyagnak felhasználása előtt a munkások nála azok felhasználhatósága végett érdeklődjenek. Mindent megtett tehát, amit a köteles gondosság szerint meg kellett tennie.

A munkásnak, aki megvizsgálta, körzővel megmérte és végül esztergályozási munkálatokkal kipróbálta az ócska vastengelyt, tudnia kellett volna, hogy az ilyen tengelyek rendszerint csapokkal vannak ellátva a korongok és kerekék rögzítése végett. A köteles előrelátás hiánya tehát a munkás részéről forgott fenn. Kétségtelen, hogy az ő hibájából keletkezett a baleset.

A szakértői szemle megállapította, hogy a hengerdarab nem tömör vasból volt, hanem egyik végén vascsappal volt eldugaszolva. Ez a csap a henger belsejében levő üres teret nem töltötte

A küldöttség vezetői hangoztatták, hogy a mozgalom nem irányul az ipartestület vezetőinek a személye ellen, hanem tisztán tárgyi célkitűzésekre irányul.

A társadalombiztosítási törvényről például az a rendelkezés, amely szerint betegség esetén a segéd első heti munkabérét a mesternek kell fizetnie, ő pedig betegsége esetén nem kap semmit,

valóságos réme ugy a mesternek, mint segédjének, mert mindkét fél csak a hátrányát látja.

Ha ugyanis a segéd követeli, ki van téve az elbocsátásnak, a mester viszont tönkre teszi általa saját magát. Ezenkívül sérelmes az is, hogy bár most a mesterek és cselédek is be vannak kényeszerítve a társadalombiztosítóba, az orvosi létszám a régi, ami azt jelenti, hogy

a betegségleyezés gyatrább, mint volt

Ami az adózást illeti, most is többnyire az az adót rójják ki, amit a konjunktúra éveiben alapítottak meg. A végrehajtás pedig kegyetlenebb, mint bármikor.

Egy braşovi iparosnak nemrégiben nemcsak a butorát vitték el adóba, hanem leánya kelengyét is, hiába igazolta, hogy azt a lánya maga kereste.

A fogházak és a tűzoltótestületek valóságos melegágyai a kontárkodásnak, de mindeddig semmi komoly lépés nem történt ezek megrendszabályozására és az adófizető kisiparosok érdekeinek hathatós megvédésére.

A mozgalom azt célozza, hogy az ipartestületi élet elevenedjék meg, a kisiparosok tömörüljenek és szálljanak sikra jogaikért.

Legyen vége, — mondják — annak a tunya állapotnak, hogy az 1500 főnyi ipartestületi tagból csak 100—120-an jelenjenek meg a közgyűléseken s az egész tevékenység küldöttségjárásban merüljön ki.

A kisiparosság mai helyzete erőteljes harcot kíván meg, ha nem akar egy-két éven belül teljesen elpusztulni.

A kezdeményezők számítanak az ipartestületi vezetőség megértésére s biznak a javasolt rendkívüli közgyűlés összehívásában, amit az alap szabályok szerint 40 tag is kérelmezhet már.

ki. A hengerbe alkalmazott vasdugasz szabad szemmel nem volt észrevehető. Mikor a kohóba került, a robbanás a henger belsejében levő levegő melegítése folytán következett be.

Tekintettel az anyag közveszélyes voltára, a munkaadó köteles lett volna a feldolgozást az ilyen ócska vasanyagnál ellenőrizni, illetve a művezető mulasztást követett el, mert a használt vasanyagok felhasználásánál a felügyeletet nem gyakorolta. A munkást a fentiek szerint vétkes gondatlanság nem terheli.

A tulajdonos, aki hasznának fokozása végett régi anyagokat is feldolgozott, az ilyen régi anyagokat és vasalkatrészeket, — amennyiben azok feldolgozás közben közveszélyeseknek bizonyulhatnak — feldolgozás előtt köteles megvizsgálni. Amennyiben erre a művezetőjének adott utasítást és az ezt elmulasztotta, úgy az ezáltal keletkezett mulasztásért és az ebből keletkezett kárért a munkaadó felel. Aki ugyanis valamely alkalmazottat valamely munka ellenőrzésére kiválaszt, annak mulasztása reá is kihat, mert a munkaadó vétkes a megfelelő szemlély kiválasztásában, ha ez a rábízott munkát nem végezte el.

Dela Grupa Industriaşilor pentru Ajutor de Inmormântare din Arad

In Monitorul Oficial No. 213 Partea II-a din 15 Septembrie 1934. pag. 6748-51 a apărut sentinţa şi incheierea Tribunalului Arad,

Secţia I, dată la 6, respective la 18 August 1944 in cauza aprobării statutelor Grupei Industriaşilor pt. Ajutor de Inmormântare din Arad, precum statutele modificate cu următorul text:

România.
Tribunalul Arad secţia I-a.
No. Pj. 5—1924.

INCHEERE:

In cauza asociaţiunei Federaţiunea Sindicatelor Industriaşilor din Arad (Grupa de Ajutoare),

Tribunalul:

Având în vedere că tribunalul prin sentinţa sa cu Nr. Pj. 5—1924. din 6 August 1934, a aprobat modificarea statutelor cerută de susnumita asociaţiune;

Având în vedere că împotriva acestei sentinţe în termen legal nu s-a înaintat apel, — în consecinţă.

Dispune:

Declară definitivă sentinţa cu Nr. Pj. 5—1924 din 6 August 1934, prin care s-a aprobat modificarea statutelor şi ordonă înscrierea ei în registrul persoanelor juridice al acestui tribunal, poziţia Nr. 4—924, invitând totodată Direcţiunea asociaţiunei Federaţiunea Sindicatelor Industriaşilor, Grupa de inmormântare, ca în termen de 15 zile prezenta incheiere dimpreună cu sentinţa prin care s-a aprobat modificarea statutelor să o publice în Mon. Of., conform disp. art. 91 şi 92 din legea persoanelor juridice şi s-o trimită Ministerului Muncii, Sănătăţii şi Oc. soc. care o va publica gratuit în buletinul său.

Arad, la 18 August 1934.

Preşedinte: P. Senciuc. Judecător: Al. Nicula.
Grefier: Ştefan Cioc.

STATUTELE GRUPEI INDUSTRIAŞILOR PENTRU AJUTOR DE INMORMANTARE DIN ARAD.

§ 1. Grupa de inmormântare s'a format pe baza art. 2 a statutelor aprobate şi dreptului juridic a „Federaţiunii Sindicatelor Industriaşilor din Arad”. Deşi grupa de inmormântare funcţionează independent, pe baza celor mai jos descrise, averea are scop separat şi nu se poate folosi pentru nici un alt scop.

§ 2. Sfera de activitate este oraşul şi judeţul Arad, plasa Aradul Nou şi plasa Lipova a jud. Timiş-Torontal.

Strămutarea sferei de activitate reclamă modificarea statutelor, dar Direcţiunea poate primi membri care locuiesc afară de teritoriul sferei de activitate şi strămutarea locuinţei nu implică distingerea necondiţionată a membrului.

§ 3. Membri fondatori ai grupei sunt aceia care până la data de 2 Decembrie 1924 au intrat ca membri şi au satisfăcut obligaţiunile lor de plata taxelor. De aici înainte numai meseriaşul independent poate fi primit ca membru, care sau pe sine însuşi sau pe cineva dintre membrii familiei sale îi asigură cu ajutor de inmormântare, şi pe baza acestui regulament membru cu drept de vot poate să fie numai meseriaş.

In caz că membrul a repauzat, asigurările legate de dânsul vor continua, dar asigurării nu au drept de vot.

Intrarea se face în aşa mod că acela care vrea să intre în grupă subscrie declaraţia de intrare, plăteşte taxa de intrare, precum şi o cotizaţie de deces pentru proximal caz de moarte. Cu ocazia aceasta va denumi beneficiarul căruia i se va plăti în caz de moarte ajutorul de inmormântare. Apoi solicitatorul va fi consultat gratuit de medicul grupei. Direcţiunea va cerceta declaraţiunea de intrare, eventual va putea cere completări; în caz de admitere eliberează asiguratului libelul de membru. Contra deciziei de refuz a Direcţiunei se poate face apel la comitet.

§ 4. Cel ce se prezintă pentru primire nu trebuie a suferi de o boală mortală şi trebuie să fie mai mare de 21 de ani, însă mai tânăr de 60 ani. şi intră în drepturile sale de membru numai după plădirea punctuală a 100 de cotizaţii. In cazul când cineva la primirea sa a declarat date false sau greşite, beneficiarul său nu va primi ajutor şi intrucât declaraţia falsă s'ar constata de Direcţiune înainte de moartea sa, raportul de drept se poate sista imediat.

In caz de bună credinţă, dacă cotizaţiile de inmormântare s'au plătit timp de 3 ani punctual, suma ajutorului de inmormântare, cu toate declaraţiile false sau greşite, pe baza aprecierii şi hotărârii Direcţiunii, se poate achita beneficiarului.

§ 5. Cu ocazia prezentării membrul îşi denumeste beneficiarul. Numele beneficiarului poate fi schimbat oricând până la moartea membrului. In care caz direcţiunea va corija din oficiu condica de ajutor.

Dacă beneficiarul nu este denumit sau a repauzat şi nu există persoană care să se îngrijească de inmormântarea membrului, grupa de ajutoare va aranja inmormântarea corespunzător datinelor şi situaţiei repauzatului. Suma rămasă, după scăderea datoriilor faţă de asociaţiune, se va plăti beneficiarului; dacă nu există beneficiar, suma se va depozita. Dacă însă după decedat ar rămâne minori, deşi nu ar fi numiţi beneficiari, direcţiunea va plăti suma rămasă în total sau în rate acestor minori.

§ 6. Dreptul de membru va începe cu îndeplinirea îndatoririlor prescrise în art. 4. După fiecare asigurare, în caz de deces a vreunui membru, se va plăti câte o taxă de contribuire la ajutor necondiţionat în cel mult 30 zile scotite dela inmormântarea membrului. Taxa de contribuire la ajutor în fiecare an se va stabili de direcţiune cel puţin odată. Cu privire la situaţia schimbătoare, corespunzător situaţiei de azi, deocamdată s'a luat de bază 10 lei. Fiecare deces se va publica într-o gazetă locală şi membrii sunt datori să urmărească cu atenţie aceste comunicate. Grupa va comunica odată săptămânal numele şi numărul membrilor decedaţi în săptămâna trecută. Se va face cunoscut membrilor grupei în care gazetă locală se vor comunica cazurile de moarte. In caz de schimbarea gazetei, numele gazetei trebuie comunicat membrilor.

§ 7. Fiecare membru ordinar, ceea ce numai un meseriaş poate deveni, este alegător şi poate fi ales. Dreptul lui este că asigurându-se pe sine sau pe membrii familiei sale pentru caz de moarte, să-şi asigure pentru sine sau pentru membrii familiei sale ca beneficiari, ajutor de inmormântare.

Drepturile asiguratului şi ale beneficiarului le prescrie aceste statute; alte drepturi nu au.

§ 8. Ajutorul de inmormântare este suma care se va plăti sau deconta beneficiarului în caz de moarte. Mărirea acestui se va stabili în fiecare lună de direcţiune după următoarele norme care se vor publica într-o gazetă locală.

Ajutorul de inmormântare îl constituie 80 la sută din cotele de inmormântare plătite de membri. Dacă această sumă ar trece peste 10.000 lei, plusul se va rezerva până când numărul membrilor va trece peste 2.000. In acest caz suma ajutorului de inmormântare va fi 12.000 lei. Dacă numărul membrilor plătitor ar fi mai mare, direcţiunea va decide în chestia ridicării eventuale a sumei ajutorului de inmormântare.

După acei membri care vor intra în grupa de inmormântare, după data de 11 Martie 1934, beneficiarii vor primi următorul ajutor de inmormântare, conform art. 8.

Cotizaţii de inmormântare plătite, şi scadente:

Dela	1—100
"	101—300
"	301—500
"	501—600
"	601—700
"	701—800
"	801—900
"	901—1.000
"	1.001—1.200

Suma ajutorului de inmormântare

lei	
"	5.000
"	6.000
"	7.000
"	8.000
"	9.000
"	10.000
"	11.000
"	12.000

Cheltuelile de administraţie trebuiesc acoperite din 15 la sută din toate veniturile; din această sumă trebuie să se plătească şi jetoanele de prezenţă ale direcţiunii şi a comisiei de control.

Aceste jetoane de prezenţă însă nu pot trece peste 4% din totalul veniturilor.

§ 9. In caz de moarte beneficiarul, cu prezentarea extrasului din matricola morţilor şi cu libelul de membru, poate cere dela direcţiune plata ajutorului de inmormântare. Suma ajutorului de inmormântare se va plăti numai beneficiarului legalizat şi contra chitanţei în regulă după reţinerea a 2% în folosul „Azilului Căminului Industriaşilor din Arad” şi după scăderea eventualelor datorii (eventuala sumă de împrumut, restanţă în cotizaţii de inmormântare, etc.)

§ 10. In caz de fluctuaţiuni valutare pentru contrabalansarea schimbării valorii monedei, în virtutea art. 6, direcţiunea poate schimba suma cotizaţiilor de inmormântare şi de oarece ajutorul de inmormântare se plăteşte în proporţia acestor sume şi din aceste cotizaţii sumele stabilite pentru ajutoare de inmormântare sunt hotărâtoare şi în acest caz ca numere proporţionale.

§ 11. Acei membri care au plătit 800 cotizaţii de inmormântare şi din cauza înrăutăţirii situaţiei lor materiale nu pot să le plătească mai departe, au să anunţe această împrejurare direcţiunii grupei.

Suma ajutorului de inmormântare, care se va plăti beneficiarului după acel membru care nu poate să plătească mai departe cotizaţiile de inmormântare, va fi acea sumă care i se cuvine din capitalul de rezervă în ziua când anunţă în scris suspendarea plăţilor împreună cu dobânzile curenţele dela ziua anunţării până în ziua decesului.

La constituirea grupei, direcţiunea, din cauza prezentării în mare număr a membrilor, i-a împărţit în două grupe „A” şi „B”.

In grupa „A” al cărui număr de membri este peste 2.000, atâta timp cât numărul membrilor nu se micşorează sub 2.000, toţi beneficiarii vor primi 12.000 lei ajutor de inmormântare după membrii decedaţi, conform art. 8. din statute. Membrii din grupa „A” trebuie să plătească 1.200 cotizaţii de inmormântare.

In grupa „B” al cărui număr de membri este peste 1.200, atâta timp cât numărul membrilor nu scade sub 1.200, toţi beneficiarii vor primi

Védekezzünk
a rozsda ellen

Speciális
rosszavédő,
festék

HELLONIUM

Tartós, jól fedő,
nem pattogzik.
Minden színben.

Kérjen speciális ajánlatot. **HEL-LA** Vegyészeti laboratórium, Arad
Strada Eminescu

10.000 lei ajutor de înmormântare după membrii decedați, conform art. 8. din statute.

Membrii din grupa „B” au să plătească 1.000 cotizații de înmormântare.

§. 12. Pretențiunea la drept de ajutor de înmormântare nu se poate ceda, nici sechestra sau amaneta iar proprietatea sau posesiunea libelului de ajutor nu documentează niciun drept, pentru că în caz de pierdere se poate elibera unul nou.

§. 13. Pe lângă membri ordinari direcțiunea poate primi membri fondatori care odată și pentru totdeauna au plătit o taxă de 500 lei. cum și membri aderenți, care se obligă la plata unei taxe anuale de 50 lei. Comitetul sau adunarea membrilor poate alege ca membri de onoare persoane care și-au câștigat merite pe lângă grupa de înmormântare. Acești membri nu pot avea pretențiuni, dar sunt alegători și pot fi aleși.

§. 14. Fiecare membru, după o simplă însușire, poate ieși din grupă și în acest caz e dator să reguleze datoriile sale.

Acel membru care a ieșit din grupă, sau pe care direcțiunea, conform art. 15, din cauza restanțelor la cotizații de înmormântare, l-a șters din grupă, poate cere reintegrarea sa numai în timp de 6 luni socotit dela ștergere. Acel membru care cere reintegrarea sa în grupă are să depună în același timp cu cererea prezentată, cotizațiile de înmormântare restante, adică acelea care în răstimp au ajuns la scadență, cu dobânzile lor la „Cooperativa de Credit a Industriașilor din Arad”, în favoarea grupei de înmormântare. Petiționarul nu poate fi mai bătrân de 60 de ani, este dator să justifice starea sa de sănătate cu certificat medical adus dela medicul grupei. Direcțiunea, pe baza certificatului medical și altor împrejurări, va decide în chestia reintegrării. După 6 luni socotite dela timpul ieșirii sau ștergerii, membrul ieșit sau șters nu poate cere reintegrarea sa, ci, în caz că se prezintă, poate intra în grupă ca membru nou conform art. 4.

Dacă membrul titular moare, contractele încheiate de dânsul pentru asigurarea ajutoarelor de înmormântare pe seama altor persoane, afară de cea încheiată pe seama persoanei sale proprii,

se continuă fără orice modificare.

Membrul se poate exclude dacă grupul l-ar face intenționat pagubă sau dacă pentru un fapt infamant a fost condamnat de judecatori prin sentință definitivă. Excluderea se face prin comitet și contra deciziei acestuia se poate apela în timp de 8 zile la adunarea membrilor.

§. 15. Calitatea de membru încetează sau prin moartea membrului sau prin aceea că nu plătește cotizațiile de înmormântare cuvenite în timp de 30 zile socotite dela publicarea cazurilor de moarte într-o gazetă locală. Pe cei ce sunt în restanță cu plata cotizațiilor, direcțiunea și poate soma la plată odată prin scrisoare recomandată pe cheltuiala lor, însă în caz că somațiunea nu se face, aceasta nu împiedică excluderea. Până când însă comitetul nu a aprobat excluderea, membrul poate vărsa cotizațiile restante, în care caz comitetul nu va decide asupra propunerii de excludere.

Dacă însă membrul moare și a rămas cu plata a 2 rate în restanță, beneficiarul nu va primi ajutorul de înmormântare nici în cazul când comitetul nu s'a ocupat cu această chestie, pentru că în acest caz raportul de drept a încetat.

§. 16. Toți membrii sunt obligați să plătească în afară de cotizațiile de înmormântare un leu taxă suplimentară, care sumă se va întrebuița în cota înșirată mai jos, și pentru următoarele scopuri: o treime pentru fondul ambulanței grupei de înmormântare, o treime pentru fondul „Azilului Căminului Industriașilor din Arad”, iar dintr-o treime direcțiunea va înființa un fond excepțional din care va ajuta membrii care au ajuns în mizerie, fără vina lor. Condiția de a primi acest ajutor este plata a 400 cotizațiuni de înmormântare. Mărimea ajutorului, stând la dispoziție în acest scop, un capital mic, este lei 500. și numai în cazurile excepționale, poate fi 1.000 lei. Acest ajutor se va considera drept datorie de onoare, care sumă membrul este dator de a o re plăti împreună cu cheltuielile ei de administrare în timpul cel mai scurt. La suma ajutorului grabnic se referă și dispozițiunile art. 9.

Administrațiunea

§. 17. Administrația grupei de înmormântare o face totalitatea membrilor meseriași, pe baza controlului federal. La constituire, adunarea membrilor alege pe trei ani președintele grupei, 24 membri în comitet, 12 membri supleanți și 12 membri în direcțiune.

Membrii direcțiunii sunt membri și în comitet.

Membri supleanți se vor chema prin tragerea la sorți, pentru locurile devenite vacante.

§. 18. Comitetul prevede toate afacerile, care pe baza art.-lor anterioare trebuie să le prevadă, supraveghează și controlează activitatea direcțiunii. Decide în chestie de eliminare a membrilor. Președintele e președintele grupei de înmormântare. Comisiunea de control a federației se va invita la fiecare ședință. Cel puțin odată la trei luni are datoria a ține ședință și a rezolva chestiunile. Ședința e capabilă de a lua o rezoluțiune dacă afară de președinte cel puțin jumătate din membri sunt prezenți. Dacă președintele nu s'a prezentat, deliberatiunea o va conduce președintele conducător de afaceri. Dacă ședința nu se poate ține din motivul că membrii nu s'au prezentat, peste 8 zile, membrii comitetului se vor aduna și decide fără considerare la numărul membrilor prezenți.

§. 19. Dintre membrii direcțiunii, se va stabili prin tragere la sorți trei grupe constând din 4-4 membri, al căror mandat va dura un an, 2 și 3 ani. După expirarea mandatului, fiecare mandat, poate fi ales din nou. Alegerile următoare se vor face pe trei ani.

Direcțiunea alege din sânul său până la revocare, președintele conducător de afaceri, subpreședintele, casierul, controlorul, secretarul, precum poate denumi funcționari și creea oficii plătite sau fără onorar pentru membri sau persoane străine. Direcțiunea este răspunzătoare pt. faptele funcționarilor sau funcționarea oficiilor create de dânsa și este datoră a-i controla. Membrii direcțiunii sunt responsabili solidari cu toată averea lor pentru toate pagubele cauzate prin neglijență, indulgență sau din vina lor.

§. 20. Comisia de control a federației prevede controlul asupra averii în baza legilor și adunarea generală a federației va acorda anual descărcarea direcțiunii pentru gestiunea ei.

Comisiunea de control poate ataca fiecare decizie socotită ca ilegală, poate convoca aduna-

rea comitetului sau adunarea membrilor, sau poate face propuneri în acest scop federației.

§. 21. Adunarea membrilor se va convoca în fiecare an de direcție, pentru efectuarea alegerilor necesare. Pentru rezolvarea chestiilor urgente se poate convoca adunarea extraordinară a membrilor.

Adunarea membrilor e capabilă de a lua o rezoluțiune dacă 1/5 din numărul membrilor este prezentă. Dacă la prima convocare nu se întrunește un număr corespunzător în decurs de 15 zile, se vor aduna și decide fără considerare la numărul membrilor prezenți.

Majoritatea de vot, la cazul modificării statutelor, o prescrie legea.

§. 22. Federația se va încunoștința încontinuu despre manipularea averii, și în afară de datele controlului Comisiunii de control, direcțiunea va raporta în fiecare lună starea afacerilor și va înainta și o copie legalizată despre fiecare ședință a comitetului.

Federația își poate rezerva dreptul de a face atență direcțiunea la urmările unor fapte sau neglijențe și în acest scop își rezervă dreptul de a convoca adunarea extraordinară a membrilor.

§. 23. Fără învoirea federației aceste statute nu se pot modifica.

§. 24. După încetarea grupei de înmormântare, averea acesteia se va putea folosi numai pentru scopuri de binefaceri industriale.

Tribunalul Arad, secția I.

Sentință Nr. Pj. 5/924.

Tribunalul compus din: d. dr. Marcu Huțiu, judecător, ca președinte; d. dr. Gheorghe Tăutu, judecător asesor; d. Augustin Chirai, grefier; d. Janou Gutunoiu, procuror, în prezența d-lui dr. Eugen Gabos, avocat, ca reprezentant legal al sus zisei petiționare și a d-lui dr. Lepa Valer, avocat din Arad, ca reprezentant al Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, prin Serviciul contencios Arad. Federația Sindicatelor Industriașilor din Arad, prin cererea înregistrată la 5 Iunie 1934, a cerut admiterea modificării statutelor (art. 3, 4, 6, 8, 9, 11 și 16.) ale grupurilor de înmormântare A. și B. cari funcționează sub egida Federațiunii sindicatelor industriașilor din Arad. În acest scop petiționara a alăturat acestei cereri și procesul-

verbal din 5 Aprilie 1934 al adunării generale și exemplarele de statute modificatoare.

Tribunalul.

Având în vedere cererile și susținerile părților în instanță;

Având în vedere că Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, prin adresa cu Nr. 37.614 din 19 Iulie 1934, a dat aviz favorabil pentru admiterea modificării statutelor sus numitei federațiuni;

Având în vedere că la termenul de azi, atât reprezentantul ministerului competent, cât și d. reprezentant al ministerului public nu s'au opus la admiterea modificării statutelor sus numitei federațiuni;

Că astfel fiind, tribunalul văzând și dispozițiunile art. 93 din legea pentru persoanele juridice art. 19 și 51 din regulamentul acestei legi;

Admite modificarea statutelor Federației sindicatelor industriași din Arad așa cum a fost cerută de petiționară prin cererea sa înregistrată la 5 Iunie 1934 și cuprinsă în procesul-verbal al adunării generale al sus zisei federațiuni din 5 Aprilie 1934, cum și statutele acestei federațiuni (grupa de ajutorare de înmormântare a industriașilor din Arad.)

În conformitate cu dispozițiunile art. 93 din legea pentru persoanele juridice și art. 19 și 51 din regulamentul acestei legi, dispune ca modificările de mai sus, aprobate, să fie trecute în registrul de persoane juridice al acestui tribunal, după ce prezenta sentință va rămâne definitivă, cum și să fie înscrise în Monitorul Oficial, pe contul părții petiționare, iar un exemplar din statutele modificate și procesul-verbal de constituire, împreună cu prezenta sentință se va înainta ministerului competent.

Data în camera de consiliu la 6 August 1934.

Președinte, dr. Marcu Huțiu.

Judecător, dr. Gh. Tăutu.

Grefier, Augustin Chirai.

Szeptember

23

Aradi Iparos Otthon
szüreti
táncmulatsága

SZAKVICC.

Csutoráné, aki délutáni kávétraccsra ültözök-dik, rongyos pudert rak magára. Azt mondja neki az ura:

— Drágám, aztán ne sokat izogj-mozogj, mert még leesik rólad a stukatura.

Hajmosó és hajszeráító
készülékek és más
fodrászati cikkek
olcsón, szakszerűen
Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengi-ház.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja közleményei

A temetkezést segélyző csoport módosított szabályzata

Megjelent a Hivatalos Lap 1934 évi szeptember 15-iki 213-ik számának II. részében, annak 6748—51 oldalain. — Az aradi királyi törvényeknek az alapszabályzat módosítása ügyében 1934 évi augusztus 6-án és 18-án hozott döntvényel.

Romania
Aradi Királyi Törvényezék I. Szekciója

Pj. 5/1924. szám.

VEGZÉS:

Az aradi Ipari Szindikátusok Federáléja (Segélyző Csoport), ügyében

A Törvényezék

Tekintettel arra, hogy a Törvényezék 1934. augusztus 6-án hozott Pj. 5/1924 számú itéletével jóváhagyta a nevezett egyesület által kért alapszabály módosítást.

Tekintettel arra, hogy ezen itélet ellen a törvényes határidőn belül nem nyújtott be tellebezés, — következőleg

Elhatározza:

Véglegesnek nyilvánítja az 1934 augusztus 6-án Pj. 5/1924. szám alatt hozott itéletét, amelyvel jóváhagyta az alapszabályok módosítását és elrendeli bevezetését ezen törvényezék jogiszemélyiségi regiszterében Pos. 4/1924. sz. alatt, felszólítva egyúttal az Ipari Szindikátusok Federáléjának Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatóságát, hogy ezen végzést a keltétől számított 15 napon belül az alapszabályok módosításának jóváhagyására hozott itélettel egyetemben a Monitorul Oficialban kihirdettesse a jogiszemélyekről szóló törvény 91. és 92. szakaszai értelmében és hogy a Munka- és Egészségügyi Miniszteriumnak megküldje, amely közlönyében díjtalanul közölni fogja.

Arad, 1934. augusztus 18.

P. Senciuc s. k. elnök, Al. Nicula s. k. szavazó bíró, Stefan Cioc, s. k. jegyző.

Bélyegző helye

A másolat hitelesül Cioc jegyző.

1. §. A temetkezési csoport a Federatiunea Sindicatelor Industriale din Arad jogi személyisége alatt és annak elfogadott alapszabályai art. 2 alapján alakult.

A temetkezési csoport ezen szabályzat alapján önállóan működik, vagyona külön célvagyonként képez, mely semmi más célra nem fordítható.

2. §. Működési köre Aradváros és vármegye és Temesmegyének ujaradi és lippai járásai. A működési kör megváltoztatása szabályzat módosítással történhetik, de az igazgatóság esetleg olyan tagokat is felvehet, kik ezen működési körön kívül laknak. Az esetleges elköltözés nem vonja maga után a Csoportból való kiválást.

3. §. A temetkezési csoport tagjai azon alapítók, kik 1924. XII. 2-ig mint tagok jelentkeztek és fizetési kötelezettségeiknek eleget is tettek. Tagul ezentul csak önálló iparos vehető fel, ki saját magát, vagy valamely hozzátartozóját halál esetén temetkezési segéllyel biztosítja és ezen szabályok szerint szavazati joggal bíró tag csupán iparos lehet. A tag halála esetén az esetleges általa kikötött biztosítások tovább folynak ugyan, de az érdekelteknek szavazati joguk nincs.

A belépés úgy történik, hogy a belépni kívánó aláírja a belépési nyilatkozatot, befizeti a belépési díjat és a legközelebbi halálesetre szóló halálzási járulékot. Ez alkalommal megnevezi a kedvezményezettet, kinek a javára a tag elhalálása esetén a temetkezési segély fizetendő. Majd a tagul jelentkezőt a temetkezést segélyző csoport orvosa díjmentesen megvizsgálja, akinek jelentése alapján az igazgatóság a belépési nyilatkozatot megbírálja, esetleges pótlásokat kérhet, a belépési nyilatkozat elfogadása esetén pedig kiállítja a tag részére szóló temetkezési könyvecskét. A belépési nyilatkozat elutasítása esetén az igazgatóság határozata ellen a csoport választmányához lehet felebezni.

4. §. A felvételre jelentkező nem szenvedhet

halálos betegségben és 21 évnél idősebbnek, de 60 évesnél fiatalabbnak kell lennie és 100 temetkezési járulék pontos fizetése után lép tagsági jogaiába. Azon esetben, ha a tag a felvételnél valótlán adatokat jelentene be, kedvezményezettje temetkezési segélyt nem kap és amennyiben halála előtt jönne az igazgatóság tudomására a valótlán bemondás, a jogviszony minden kártérítési igény nélkül azonnal megszűnik.

Jóhiszeműség esetében a temetkezési segély, ha a temetkezési járulékok 3 éven át pontosan befizettek, dacára a felvételnél történt valótlán, vagy téves bemondásnak, az igazgatóság mérlegelése és határozata alapján a kedvezményezettnek kifizethető.

5. §. A felvétel alkalmával a tag megnevezi a kedvezményezettet. A kedvezményezett neve a tag haláláig mindig megváltoztatható. A változás az igazgatóságnál bejelentendő. A változás a tagsági könyvbe bejegyzetik.

Ha kedvezményezett nincs megnevezve, vagy a kedvezményezett elhalt volna és nincs ki az elhunyt eltemetetéséről gondoskodjék, a temetési csoport fogja azt lehetőleg a szokásos módon az illető körülményeinek megfelelően rendeztetni. Azon összeg, mely a temetkezési segélyből még fennmarad, az esetleges egyéb tartozásainak levonása után kedvezményezett nem léteben a tartalék alaphoz csatoltatik.

Ha azonban az elhunynak kiskoru vagyontalan árvái maradtak volna hátra, dacára annak, hogy kedvezményezettként megnevezve nincsenek, az igazgatóság ezen összeget egy összegben, vagy részletekben számukra kiutalja.

6. §. A tagság a 4-ik §-ban megállapított cselekmények után veszi kezdetét. Minden megkötött temetkezési segély után minden egyes más biztosított halála esetén egy-egy temetkezési hozzájárulás-részlet a temetkezéstől számított 30 nap alatt feltétlen fizetendő. A temetkezési hozzájárulás összege az igazgatóság által évente legalább egyszer megállapítandó, a változó pénzértékre való tekintettel. Alapul a mai viszonyoknak megfelelőleg 10.— Lei lett felvéve.

Ha a csoport valamelyik tagja elhal, a halálzás egy helyi lapban közzétetik. A tagok kötelesek ezen közleményeket figyelemmel kísérni. A csoport hetenként egyszer közzéteszi a mult heten elhalt tagok neveit és a haláleset számát.

A csoport tagjaival közlendő, hogy melyik helyi lapban lesznek közzétéve az elhalálzásai esetek. Lapváltozás esetén a lap neve a tagokkal közlendő.

7. §. Rendes tagsági jogokat csak iparos gyakorolhat, aki ezen minőségben választó és választható. Jogában áll, hogy saját magát, vagy családtagját temetkezési segélyre biztosítva, hozzátartozójának, vagy saját magának, mint kedvezményezettnek halálzási segélyt biztosítson.

A biztosítottak és a kedvezményezettek jogát ezen szabályzat foglalja magában és ezen kívül semmi más joggal nem bírnak.

8. §. A temetkezési segély azon összeg, mely a tag halála esetén a kedvezményezettnek kifizetetik, vagy elszámoltatik. A temetkezési segély nagysága minden hónapban az igazgatóság által a következő elvek szerint megállapittatik és egy helyi lapban közzétetik.

A temetkezési segély összege a tagok által fizetendő temetkezési hozzájárulások 80%-a. Ha ezen összeg 10.000.— Lei-t meghaladna, akkor a többlet tartálékoltatik egészen addig, míg a fizető tagok száma 2000-et tul nem haladja, mely esetben a temetkezési segély 12.000.— Lei. Azon esetben, ha a fizető tagok száma még nagyobb lenne, az igazgatóság fog dönteni az esetleges felemelése kérdésében.

Azon tagoknak, kik 1934. évi március hó 12. után vétetnek fel a Temetkezést Segélyző Csoport tagja közé, halál esetén a kedvezményezettjük a következő temetkezési segélyt kapják a 8. §. alapján:

1—100 haláleset befizetéséig	Lei	=
101—300	"	5.000.—
301—500	"	6.000.—
501—600	"	7.000.—
601—700	"	8.000.—
701—800	"	9.000.—
801—900	"	10.000.—
901—1000	"	11.000.—
1001—1200	"	12.000.—

Az adminisztrációs költségekre az összes bevételek 15%-át fordítja az igazgatóság, mely 15%-ból fedezendő az igazgatóság és Felügyelő-bizottság jelenléti díjai is.

Ezek a jelenléti díjak azonban az összes bevételek 4%-át meg nem haladhatják.

9. §. A halálzás megtörténte után a kedvezményezett a halálesetet igazoló halotti bizonyítvánnyal és a tagsági könyvvel a temetkezési segély összeg kiutalását kérheti az igazgatóságtól. A temetkezési segély kifizetése csupán a szabályszerűen igazolt kedvezményezettnek, szabályszerű nyugtájára történhet a fennálló összes tartozások és a temetkezési segély összege 2%-ának az

Grundmann
Grundmann
Grundmann
Grundmann

zárat és kilincset nem kell össze-

rszelni
összeilleszve hozza a vasalást for-

galomba
gyárt mindenfajta ajtó- és ablak-

vasalást
bevésozárának szerelésénél, ha
Grundmann-kilincset vesz hozzá,
egy órai munkaidőt takarít meg

Tegyen próbarendelést!
Kapható minden vaskereskedésben!

Iparos Otthon Aggmenház-alapja javára történő levonása után, (az esetleges kölcsön vett összeg, hátralékos temetkezési járulék, vagy temetési költség).

10. §. Az esetleges valuta-eltolódások következtében megváltozó pénzérték ellensúlyozására az igazgatóság a temetkezési hozzájárulást a 6. § szerint megváltoztathatja és miután a halálzási segély ezekből fizetetik ki és ezek arányában, a fenti összegek csak az arányszámokat adják, melyek ez esetben is irányadók.

11. §. Azon tagok, akik 800 haláleseti járulékot befizettek és anyagi körülményeik megromlása miatt tovább fizetni nem tudnak, ezen körülményt írásban bejelenteni tartoznak a Csoport igazgatóságának.

A temetkezési járulékot tovább fizetni nem tudó tag elhalálása esetén a kedvezményezettnek kifizetendő temetkezési segély azon összeg, amelyet a fizetés megszüntetése írásbeli bejelentésének napján az elhalt tag javára eső tartalékolt tőke és annak a fizetés beszüntetésétől az elhalálásig járó kamatai kitesznek.

Alakuláskor az igazgatóság a tagok tömeges jelentkezése miatt „A” és „B” csoportba osztotta a tagokat.

Az „A” Csoportban, melynek taglétszáma 2000-en felül van, mindaddig, míg a taglétszám 2000 alá nem száll, minden elhalt tag kedvezményezettje 12.000 Lei temetkezési segélyt kap a szabályzat 8. §-a rendelkezése szerint.

Az „A” Csoport tagja 1200 temetkezési járulékot tartozik fizetni.

A „B” Csoportban, melynek taglétszáma 1200-on felül van, mindaddig, míg a taglétszám 1200 alá nem száll, minden elhalt tag kedvezményezettje 10.000 Lei temetkezési segélyt kap a szabályzat 8. §-ának rendelkezése szerint.

A „B” Csoport minden tagja 1000 temetkezési járulékot tartozik fizetni.

12. §. A temetkezési segélyre való jog át nem ruházható, le nem foglalható és el nem zálogosítható. A tagsági könyv tulajdona, vagy birtoka nem bizonyítéka semmilyen jognak és elvesztése esetén az igazgatóság másolatot állít ki.

13. §. A rendes tagok mellett az Igazgatóság felvehet alapító tagokat, kik egyszer a mindenkori 500 Lei alapítási díjat fizetnek le, pártoló tagokat, kik évente 50 Lei lefizetés-re kötelezik magukat. A választmány, vagy taggyűlés oly egyeket, akik a csoport körül érdemeket szereztek, elismerésül tiszteletbeli tagnak megválaszthat. Ezen tagoknak semmiféle igényük nincs, de a tiszteleti tag választó és választható.

14. §. Minden tag a csoport köréből egyszeri bejelentés által kiléphet, de ez esetben is fennálló kötelezettségeit haladéktalanul rendezni tartozik.

Azon tag, ki a csoportból kilépett, vagy akit az igazgatóság a szabályzat 15. §-a alapján a temetkezési járulékok nem fizetése miatt törölt, visszahelyezését csak a kilépés, illetőleg a törléstől számított 6 hónapon belül kérelmezheti. Az időközben esedékessé vált temetkezési járulékot annak kamataival együtt a kérelem benyújtásával egyidejűleg tartozik a kérelmező letétbe helyezni az Aradi Iparosok Hitelszövetkezeténél a temetkezési csoport javára. A visszahelyezést kérelmező, aki 60 évesnél idősebb nem lehet, köteles magát a csoport orvosa által megvizsgáltatni. Az igazgatóság az orvos jelentése és az egyéb körülmények figyelembevételével hozza meg határozatát a visszahelyezés tekintetében. A kilépéstől, illetőleg a törléstől számított 6 hó után a kilépett vagy törölt tag vissza nem helyezhető, hanem jelentkezése esetén, mint újonnan beépni kívánó tag vehető fel a 4. §. rendelkezése alapján.

Ha a törzstag meghal, az általa kötött temetkezési segély-biztosítások, kivéve azokat, melyek az ő életére szólnak, változás nélkül folytatódnak.

Kizárható a tag, ha tudva és akarva kárt okoz a csoportnak és aki diffamáló cselekmény miatt jogerősen elítéltetett. A kizárás a választmány által történik és ennek határozata ellen 8 nap alatt fellebbezésnek van helye a taggyűléshez.

15. §. A temetkezési tagság megszűnik vagy a tag halálával, vagy azáltal, hogy a tag a temetkezési járulékot a halálzási eset számának egy helyi lapban való közzétételétől számított 30 nap alatt ki nem fizeti. Az igazgatóság a hátralékosokat ezek költségére egyszer megintetheti ajánlott levélben, de a megítélés meg nem történte a törlésnek nem akadály. Mindaddig azonban, míg a

választmány a törlést jóvá nem hagyta, a hátralékot a tag a csoport pénztárába befizetheti és ez esetben a választmány a törlés iránt nem fog határozatot hozni.

Ha azonban a biztosított úgy halna el, hogy 2 részlettel hátralékban maradt, kedvezményezettje még az esetben sem kaphatja meg a halálzási segélyt, ha a választmány még ezen kérdéssel nem foglalkozott, mert ez esetben a jogviszony megszűnt.

16. §. Minden tag halálozáskor a temetkezési járulékon felül még 1 Lei pótdíjat fizet, mely összeg alább felsorolt arányban és alább felsorolt célokra fordítandó: egy harmada a temetkezési

csoport ambulanciája alapjára, egy harmada az Aradi Iparos Otthon Aggmenháza javára, míg a fennmaradó egyharmadból az igazgatóság egy rendkívüli segély-alapot teremti, melyből olyan tagoknak, kik saját hibájukon kívül jutottak rossz helyzetbe, segélyt nyújt. E segély kiadásának feltétele 400 temetkezési járulék befizetése. E segély nagysága a rendelkezésre álló tőke esekély-sége miatt 500 Lei és csak kivételes esetekben lehet 1000 Lei és becsületbeli-adósságnak tekintetik, melyet a segélyezett tag kamataival együtt a lehető legrövidebb időn belül tartozik visszafizetni. A segély összegére egyébként a 9-ik § rendelkezései is vonatkoznak.

Ügykezelés

17. §. A temetkezési csoport ügykezelését a Federale ellenőrzése mellett az iparos tagok egyeteme végzi.

Az alakulásnál a taggyűlés 3 évre megválasztja a csoport elnökét, 24 választmányi tagot, 12 póttagot és egy 12 tagú igazgatóságot.

Az igazgatósági tagok tagjai a választmány-nak is.

A választmányi póttagok az esetleges megüresedett helyekre sorshuzás útján hívandók be.

18. §. A választmány mindazon teendőket végzi, amelyeket az előző §-ok szerint kell intéznie, felülbírája és ellenőrzi az igazgatóság működését. A tagok kizárása ügyében határoz. Elnöke a temetkezési csoport elnöke. A Federale Comisiunea de Control minden választmányi ülésre hivatalból meghívandó. Legalább 3 havonta egyszer köteles összejúlni és az ügyeket elintézni. A választmányi ülés határozatképes, ha az elnökön kívül legalább a tagok fele van jelen. Ha az elnök meg nem jelent, a gyűlést az ügyvezető elnök vezeti. Ha a gyűlést a tagok meg nem jelenése miatt nem lehetett megtartani, 8 nap múlva a választmányi ülés minden külön meghívó nélkül összejön és tekintet nélkül a megjelentek számára határozatképes.

19. §. Az igazgatóság tagjai között sorshuzással megállapítatik azon 4 tag, kiknek megbízása egy évre szól, kiknek kettő évre és kiknek három évre; a megbízás lejártával minden megbízott újra megválasztható. A további megválasztások három évre szólnak.

Az igazgatóság tagjai közül megválasztja visszavonásig ügyvezető elnökét, alelnökét, pénztárosát, ellenőrt, titkárát, valamint a tagoknak, vagy nem tagoknak fizetett vagy ingyenes állásokat és tisztségeket adhat. Ezen személyek és hivatalnokok működéséért az igazgatóság felelős, amely őket megválasztotta és megválasztásuk után őket kellőképpen ellenőrizni tartozik.

Az igazgatóság tagjai teljes vagyonukkal és

egyetemlegesen felelősek minden kárért, melyet gondosságuk hiánya, hanyagságuk, elnézésük, vagy hibájuk által okoztak.

20. §. A Federale Comisiunea de Control-já végzi az ellenőrzést ezen célvagyon felett a törvény értelmében és a minden évi felmentést az igazgatóság működésére a Federale közgyűlése fogja megadni az évi rendes közgyűlésen.

A Comisiunea de Control bármely határozatot, melyet törvénytelennek, vagy szabálytalanak tart, megtagadhat, a taggyűlést összehívhatja, vagy erre a Federale-nak indítványt tehet.

21. §. A taggyűlés minden évben az igazgatóság által összehívatik a választások megejtése végett. Az esetleges sürgős ügyek elintézésére rendkívüli taggyűlés összehívható.

A taggyűlés határozatképes, ha a rendes tagok számának egyötöd része jelen van. Ha a tagok az első összehívásra nem jöttek volna kellő számmal össze, úgy a taggyűlés 15 napon belül összejúlni és tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes.

A szabályzat megváltoztatása szótöbbséggel a törvény írja elő.

22. §. A Federale ezen célvagyon kezeléséről állandóan értesítendő. Eltekintve a Comisiunea de Control vizsgálatainak adataitól, az igazgatóság minden hónapban jelentést tartozik tenni az ügyek állásáról, valamint minden választmányi ülés jegyzőkönyve hiteles másodpéldányon beküldendő.

A Federale fenntartja magának, hogy figyelmeztesse az igazgatóságot egyes cselekmények, vagy mulasztások következményeire; fenntartja magának ezen okból a rendkívüli taggyűlés összehívása jogát is.

23. §. A Federale beleegyezése nélkül ezen szabályok meg nem változtathatók.

24. §. A temetkezési csoport megszűnésével vagyona csakis iparos jótékony egyesület céljaira fordítható.

A szabályzatot jóváhagyó döntések és ítéletek teljes szövege

Aradi Kir. Törvényszék I. Szekciója
Pj. 5/1924. szám.

A TÖRVÉNY NEVEBEN.

Az aradi Kir. Törvényszék I. szekciója 1934. augusztus 6-án, a tanácssteremben tárgyalás alá vette az Aradi Ipari Szindikátusok Federáléjának jogi személyiségi ügyét alapszabályai módosításának jóváhagyására vonatkozólag, — a Törvényszék, amely Dr. Mareu Hutiu törvényszéki bíró, mint elnök, Dr. Gheorghe Tautu szavazóbíró, Augustin Chiral jegyző, Jancu Gutunoi ügyész tagokból állott, Dr. Eugen Gabos ügyvéd és a Munka- és Egészségügyi Minisztérium aradi képviselőjének jelenlétében, — a fennjelzett napon tartott szóbeli tárgyalás befejezése után az alábbiakban foglalt

í t é l e t t

hozta meg és hirdette ki:

A Törvényszék engedélyezi az Aradi Ipari Szindikátusok Federáléjának alapszabály-módosítását, úgy, amint azt a kérvényező kérelmezte 1934. június 5-én beiktatott kérvényével és a mely nevezett Federálé 1934. április 5-én tartott közgyűlési jegyzőkönyvében benne foglaltatik, valamint ennek a Federálénak (Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja) alapszabályait is.

A jogiszemélyekről szóló törvény 98 szakasza, valamint ezen törvény végrehajtási utasításának 19. és 51. szakaszai értelmében elrendeljük, hogy

a fent említett és jóváhagyott módosítások bejegyeztessenek ezen Törvényszék jogiszemély regiszterében, miután ezen ítélet jogerőre emelkedik, valamint, hogy a Monitorul Oficialban meg-hirdetessék a kérvényező fél számlájára és a módosított alapszabályok egy példánya és alakulási jegyzőkönyve ezen ítélettel egyetemben a kompetens Minisztériumnak felterjesztessék.

INDOKOLÁS:

Az aradi Ipari Szindikátusok Federáléja 1934. június 5-én iktatott kérvényében kérte az Aradi Ipari Szindikátusok Federáléjának égisze alatt működő A) és B) temetkezési csoportok alapszabályainak módosítását (3, 4, 6, 8, 9, 11 és 16 §§.) ezen célból kérvényező mellékelte az

Itt az esős ősz!

vegi ruháimat

Hospodár-hoz küldöm

áttesteni, vagyileg tisztítani.

Arad, Strada Stroiescu 13.
és Strada Eminescu 3

1934. április 5-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét, valamint a módosítandó alapszabályok példányait.

A Törvényszék

Tekintettel a kérvényekre és a felek által a tárgyalás folyamán felhozott érvekre.

Tekintettel arra, hogy a Munka- és Egészségügyi Minisztérium 1934. július 19-én kelt 37614. számú leiratával kedvezőleg véleményezte nevezett Federálé alapszabály módosításának engedélyezését.

Tekintettel arra, hogy a mai terminusra úgy a kompetens Minisztérium, mint az Igazságügyi

Minisztérium képviselői nem tiltakoztak fentnevezett Federálé alapszabályainak módosításai ellen.

Ezen okból a Törvényszék tekintettel a jogi személyekről szóló törvény 93. szakaszára, valamint ezen törvény végrehajtási utasításának 19. és 51. szakaszaira.

Ezen indokokból hozta jelen határozatát. Arad, 1934. augusztus 6.

Dr. Marcu Hutiu a. k. elnök, Dr. Gh. Tautu s. k. szavazóbíró, Augustin Chiral jegyző.

Bélyegző helye.

A másolat hitelesül Cioc s. k. jegyző. V. Jegyzőség nyilvántartás 10 nap.

Hogyan születik meg az iparengedély?

Mit ír elő a törvény és a hazai gyakorlat az egyes iparágak üzéséhez szükséges iparigazolvány elnyerésének feltételeiről? — Kérvényminták román és magyar nyelven az egyes hatóságokhoz benyújtandó beadványok szövegével

Irta: dr. KELE SÁNDOR.

Az ember élete a születéssel kezdődik és a halállal végződik. Az a tény azonban, hogy valaki testi formát öltve a világra jön, vagy testi formáját elvesztve meghal, még nem igazolja azt a tényt, hogy jogilag létezik vagy jogilag megszűnt létezni. Az egyén létezése, valamint elmúlása tehát jogilag is igazolandó. Ezeket a tényeket a születési, illetve halotti anyakönyvi kivonat igazolja. „Az Iparos”-ban már közltem,

hogyha az iparos bármely ok folytán nem folytatja iparát, csak ténybelileg nem létezik mint iparos, mert ahhoz, hogy jogilag is megszűnjön, a már ismertetett eljárások szükségesek.

Alábbi soraimban a fennálló törvények alapul vételével közlöm, hogy

hogyan kell eljárni annak az iparosnak, aki gyakorlata alapján jogosult bizonyos szakmát folytatni, hogyha ténylegesen megszerzett gyakorlati tudását jogi valósággá akarja változtatni és iparát a törvényes formák között zavartalanul akarja gyakorolni.

Az alábbiakban tehát azt ismertetem, hogy a mai jogszabások szerint hogyan jut el az iparos odaig, hogy iparigazolványt kaphasson.

AZ ÖSEMBER IPARATÓL A CÉHRENDSZER SZABÁLYAIN AT A MAI IPARENGEDELÝIG.

Amíg az iparnak nem volt jelentősége a társadalmi, gazdasági és állami életben, a kezdetleges ipar gyakorlásához nem kellett engedély. Hogyha abban az ősi időben talált az ember módot rá, hogy valamilyen igényét kielégítse, azt úgy és abban a formában intézte el, ahogy tudta. A primitív ember is ruházkodott, készített munkaeszközöket, ami által ipari tevékenységet fejtett ki. Azt, hogy hogyan és miként jutott e mun-

ka eredményéhez, nem ellenőrizte senkisé, mert a primitív szükségletek primitív ipari tevékenységet vontak maguk után. Az ipar fejlődésével azonban az ipari munkálatok elvégzéséhez már a köznek is érdeke fűződött. Amikor az ipari tevékenység a közéletben is szerepet kezdett játszani, szükségesnek mutatkozott ennek a tevékenységnek a köz szempontjából való szabályozása is. Így jutott el a fejlődés során a gazdasági élet a céhrendszerhez, amelyben már egész csomó szabályt láthatunk, amely szerint az egyes egyén az ipart gyakorolhatta. A gazdasági élet tovább fejlődése, a kapitalizmus kialakulása, a munka szabadságának elve keresztültörte a céhrendszert, de a munka szabadságának elve ellenére

szabályokhoz köti, hogy az egyes ipari munkákat ki és milyen feltételek szerint jogosult gyakorolni.

MI AZ IPARIGAZOLVÁNY?

Ezeket a szabályokat a fejlődő állami élet szakaszokba foglalta és ezeknek a szakaszoknak összessége alapján állítja ki aztán az iparigazolványt, ami az ipar gyakorlására jogosítja az egyént, aki a törvényekben meghatározott szabályoknak megfelel.

Az iparigazolvány, mint e szabályok megtartásának végső eredménye, csakis akkor állítható ki, ha mindazon rendelkezéseknek, amelyek elő vannak írva, hogy a birtokába jusson az iparos, már előzőleg eleget tesz. Nevezetesen egy iparigazolvány kiállítása sok más közérdekkel szoros összefüggésben van és csak akkor adható meg, ha a közérdekű szabályok is megengedik.

Az iparosnak, aki iparengedélyt kér, nem elég, ha igazolja, hogy szakmáját kitanulta és abban jártas, hanem sok más egyéb törvényes feltételt is kell igazolnia, hogy az iparigazolvány birtokába juthasson.

Milyen feltételek betartása és milyen kérvények benyújtása szükséges az iparigazolvány elnyeréséhez?

A fenti elméleti bevezetés után áttérek az iparigazolvánnyal kapcsolatos jogi előírások gyakorlati bemutatására. Pilcz Róbertnek hívják és husipar gyakorlásával óhajt foglalkozni az az iparos, akinek nevét és adatait alább közlöm formulárik tartalmazzák. Könnyen kiválaszthatja azonban minden más szakmához tartozó iparos a reá és szakmájára vonatkozó teendőket a képzeletbeli Pilcz Róbert kérvényeiből, mert a husipari iparengedélyhez tudvalevőleg a legtöbb igazolvány szükséges.

Elsősorban az iparhatóságokhoz kell kérvényt intézni a következő szöveggel, amely természetesen

csak minta, mert a helyiség, a név és más speciális adatok esetenként változnak.

KÉRVÉNY AZ IPARHATÓSÁGHOZ.

Tekintetes Iparhatóság

Arad.

Alulírott aradi lakos, mint mészáros kisiparos Aradon Calea Saguna 18. szám alatt mészáros iparos foglalkozásomat saját nevem alatt óhajtom gyakorolni. Kérem, szíveskedjenek részemre a szükséges iparigazolványt kiállítani.

Kérelmem igazolására csatolom

a) Tanonchbizonyítványom.

b) Munkakönyvem, amelyből kitűnik, hogy több mint 2 év óta a szakmában ténylegesen dolgozom, mint segéd.

c) Születési anyakönyvi kivonat, amelyből kitűnik, hogy nagykorú vagyok.

d) Állampolgársági bizonyítványom.

A fent előadottak alapján kérem részemre a kért iparigazolványt kiadgatni.

Tisztelettel:

Pilcz Róbert husiparos. (Lakik Arad, Calea Saguna 8.)

A benyújtandó kérvény román eredetűje a következőképpen hangzik:

Cătră On.

Autoritate Industrială

Arad.

Subsemnatul doreşo a exercita meseria de macelar sub numele meu in Arad Calea Saguna 18. Vă rog, să binevoiţi a-mi elibera brevetul de industrie.

Pentru justificarea cererei mele anexez actele urmatoare:

a) Certificat de ucenicie.

b) Carea de lucru din care rezultă, ca am exercitat meseria mea in mod practic mai mult de 2 ani de zile ca calfă.

c) Extrasul de nastere.

d) Certificat de cetăţenie.

Pe baza celor predate Vă rog, să binevoiţi a-mi elibera brevetul de industrie.

Cu stimă

Robert Pilcz macelar Arad, Calea Saguna 8. Timbru 8 lei fiscal si 1 leu aviatia.

A kérelemre 8 lej kincstári és 1 lej repülőbélyeg ragasztandó. Ha a kérelmező kiskorú, akkor a c. alatti bizonyítvány helyett az árvaszék jóváhagyását kell csatolnia, amely igazolja, hogy az árvaszék hozzájárult az üzlet megnyitásához. Ha pedig nem képesített iparos kéri a husiparhoz szükséges iparengedélyt, akkor a kérelmezőnek igazolnia kell, hogy szakképzett üzletvezetőt alkalmazott és a kérvény ez értelemben módosítandó. Ez esetben az üzletvezető igazolja az a) és b) alattiakat irataival, míg a c) és d) alattiakat a kérelmező.

Az iparengedélyért az iparhatóságnál a kérelmező nem fizet semmit, csak azon bélyeget, amelyeket az iparigazolványra kell ragasztani. Először, ha ipara kisipar körébe esik, átad az iparhatósági tisztviselőnek 27 lej okmány- és 2 lej repülő bélyeget. Ha az ipara a kisipar körét meghaladja, akkor az iparigazolványra 660 lej okmány és 2 lej repülő bélyeget kell átadnia.

Az iparos azonban ezzel még nem végezte be teendőit.

Az iparhatóság maga nem szed díjat, azonban csakis akkor állíthat ki iparigazolványt úgy a kis mint azon iparos részére, akinek ipara a kisipar körét meghaladja, ha igazolja, hogy

elfizetett a területi munkabiztosító pénztárnál 500 lej.

Ezt az összeget az állam a felszabadítási, stb. illetékek egységesítéséről szóló és 1927. január hó 12-én kelt törvény rendelkezése alapján szedi. Ezt külön nyugtával fizeti be a kérelmező az illetékes területi pénztárnál, amelynek igazolása után már kiadhatja az iparhatóság az iparigazolványt.

KÉRVÉNYFORMULA AZ EGÉSZSÉGÜGYI HATÓSÁGHOZ.

Jelen esetben azonban az iparos működése az egészségügyi törvény rendelkezései alá esik és így kérelemmel kell fordulnia az állategészségügyi hivatalhoz is, hogy az a törvény szerint a szükséges engedélyt részére kiadja.

Ez a kérvény a következő:

Tekintetes

Egészségügyi Hatóság

Arad.

Alulírott Calea Saguna 18. szám alatt aradi lakos mészáros ipart óhajtok folytatni.

Kérem részemre az egészségügyi törvény értelmében szükséges engedélyt kiadni.

Előadom, hogy szám alatt iparigazolványom kiadása iránt a kérelem szabályszerű akciókkal felszerelve be van adva az aradi iparhatósá-

sághoz, ahol már az engedélyt meg is kaptam.
Kérelmemet megújítva, vagyok
kiváló tisztelettel:
Pilcz Róbert husiparos
Arad, Calea Saguna 8.
Díja 200—500 lej. Bélyege 8 lej okm. és 1
lej repülő bélyeg.
Román eredetije a következő:
Cătră On.

Autoritate Sanitară

Arad.

Subsemnatul doresc a exercita meseria de
macelar în Arad, Calea Saguna 18.
Vă rog, să binevoiți a-mi elibera permisio-
nea sanitară necesară conform legii sanitare.
Menționez că cererea pentru brevetul meu
de industrie este înaintat la autoritatea industria-
lă din Arad sub Nrul...—1934 cu toate actele
necesare, unde a și fost eliberat brevetul legal.
Reînnoindu-mi cererea sunt
cu distincție stimă:
Robert Pilcz macelar
Arad, Calea Saguna No. 8.

Taxa 200—500 de lei și timbru pe cerere 8
lei fiscal și 1 leu av.

KÜLÖN KELL KÉRVÉNYEZNI A VÁGÓHIDI BELEPÉST IS.

Ha ezt az engedélyt is megkapta a husipa-
ros, akkor, hogy a vágóhidra belépessen, a már
megkapott engedélyek birtokában a következő
kérelmet terjeszti elő.

Tekintetes

Igazgatóság

**Arad.
Vágóhid.**

Alulírott tisztelettel kérem, hogy számomra
az aradi vágóhidra a belépési engedélyt megadni
szíveskedjék. Kérelmem támogatására csatolom
az iparigazolvány megadásáról szóló végzést és
a szükséges egészségügyi engedélyt.

Tisztelettel:

Pilcz Róbert husiparos.

Arad, Calea Saguna 8.

A kérvényre ragasztandó 8 lej okmány és
1 lej repülő bélyeg.

A belépési engedély taxáját a városi szabály-
rendelet városonként határozza meg.

A kérvény román eredetije a következő:

Cătră On.

Direcțiunea Abatorului

Arad.

Subsemnatul Vă rog, să binevoiți a mi elibera
permisiunea de intrare în abatorul oraşului Arad.
Pentru justificarea cererei mele am onoare a
anexa decisul despre brevetul meu de industrie
și permisiunea sanitară a medicului veterinar al
oraşului Arad. Vă rog, să binevoiți a îndeplini
cererea mea.

Cu stimă

Robert Pilcz macelar
Arad, Calea Saguna 8.

Timbru: 8 lei fiscal 1 leu av.

KÉRVÉNNYEL KELL JELENTKEZ- NI AZ ÁLLAMI ÉS VÁROSI ADÓ- HIVATALOKNAL IS.

A fenti iparigazolványok birtokában még
nem végezte el összes munkáját a kérelmező.
Gondoskodnia kell, hogy az adót kivessék, habár
az iparhatóságnak hivatalból meg kell keresnie
a pénzügyi hatóságokat avégett, hogy azok az
adót kirójják, amely abban a formában történik,
hogy

az ipar engedélyezéséről végzésileg értesíti a
városi és állami adóhivatalt.

Helyesebb azonban, ha a kérelmező ezt a tényt
külön kérvénnyel bejelenti, mert ezáltal módja
van arra, hogy a kirovando városi taxánál és a
kiszabandó adónál

már előzetesen rámutasson arra, hogy milyen
anyagi viszonyok között kezd a mesterségét
és így elkerülheti a helytelen és kellő infor-
máció nélkül kirótt taxa és adó elleni felebbe-
zési eljárást.

Ennek a kérvénynek a következő a szöve-
ge:

Tekintetes

Városi (Állami) Adóhivatal

Arad.

Alulírott Aradon Calea Saguna 18. szám
alatt mészáros ipart gyakorolok. Kérem iparom
után a törvényes adókat kiróni. Kérem figyelem-
be venni, hogy kezdő vagyok és hogy házbérem
összesen havonta 400 lejt tesz ki, amelyet kérek
a kiróvásnál figyelembe venni.

Tisztelettel

Pilcz Róbert husiparos
Arad, Calea Saguna 8.

8 lej okmány és 1 lej repülő bélyeg.

Románul:

Cătră On.

**Percepția Oraşenească (Administrația
Financiară)**

Arad.

Kik kötelesek cégüket az Iparkamaránál is bejelenteni?

A fenti példában egy képesítéshez kötött
iparosnak teendőit ismertettük. Az erdélyi ipar-
törvény szerint azonban kétféle ipart különbözte-
tünk meg és pedig engedélyhez kötött és képe-
sítéshez kötött ipart. A képesítéshez kötött ipa-
rokat az 1884. évi XVII. törvény és az ahhoz ki-
adott miniszteri rendelet sorolja fel. Előírja, hogy
mely ipari szakmákhoz kell képesítés. Azok,
amelyekhez nem kell képesítés, tulajdonképpen
nem is igazi ipari foglalkozások, de mégis az
ipartörvényben ezek is meg vannak említve köz-
igazgatási szempontból, hogy senki se dolgozhas-
son valamelyes engedély nélkül. Ebből az okból
vannak felsorolva az ipartörvényben a képesíté-
shez nem kötött foglalkozások is, de még azért is,
mert a régi törvény szerint az ipartörvény alap-
ján a kereskedőknek is iparigazolványt kellett
váltaniuk.

Ma már a kereskedők nem kötelesek ipar-
igazolványt váltani, mert az 1931-ik évi április

hó 10-iki törvény értelmében, amely törvény a
kötelező cégjegyzésről szól, ma már

a kereskedelmi és iparkamaránál kapják a
cégük bejegyzéséről szóló igazolványt, amely
igazolvány az iparigazolványt helyettesíti.

Ezt is azonban röviden ismertettük, mert
amennyiben az iparos nemcsak iparát gyakorolja,
hanem üzleti tevékenységet is fejt ki, tehát fog-
lalkozása iparának körét meghaladja, nemcsak
iparos, hanem kereskedő is, amely esetben köte-
les cégét is bejegyeztetni, aminek a következmé-
nye, hogy ez esetben, hacsak külön engedélyhez
vagy speciális képesítéshez nem kötött ipart üz,
sokszor mellőzhető az iparigazolvány és elég a
cégnek a kereskedelmi és iparkamarában való
bejegyzése. Ez esetről esetre a gyakorlandó ipar
és az ezzel kapcsolatos kereskedelmi üzlet köré-
től függ és esetről-esetre az engedélyek kiadása
alkalmával közlik az illetékes hatóságok az érde-
kelt féllel.

Mi az eljárás az engedélyhez kötött Iparágak- nál és melyek ezek az iparágak?

Fentebb említettem, hogy vannak iparok,
amelyek nemcsak képesítéshez, hanem engedély-
hez is vannak kötve. Ezeknél nem elég, ha az
iparos képzettségét igazolja, hanem még a ható-
ság külön engedélye is szükséges, hogy a képe-
sített iparos azt gyakorolhassa. Ezek az iparágak
az ipartörvény 10-ik szakaszában vannak felem-
lítve és a következők:

1) Fogadó, vendéglő, korcsma, pálinkamérés,
kávéház, 2) Zsibáru, 3) Cselédszervező, 4) Kémény-
seprő, 5) Fuvarozó (személyekre, autóbussz-en-
gedélyek rendszeres fuvarozása) 6) Bérkocsiipar,
7) Építőmester, 8) Mérgek és gyógyszer-anyagok
készítése, 9) Robbanó anyagok és az azokkal való
kereskedelem.

Az engedélyhez kötött iparágaknál mindig
valamely közigazgatási vagy pénzügyi hatóság
is jogosult az engedély megadásához hozzászólni,
vagy állami, vagy jól megindokolt közérdekből.
Itt mindig az illetékes közigazgatási hatósághoz
is be kell adni a kérelmeket az iparengedély meg-
adása érdekében. Így a vendéglő és szállodai ipar-
nál a rendőri hatóságokhoz, valamint a zsibáru,
bérkocsi-iparnál is a rendőri hatóságok engedélye
szükséges ahhoz, hogy a kérelmező iparigazolvá-
nyát megkaphassa. Az italmérő-iparnál a pénz-
ügyi hatóságok engedélye is kell, hogy italt mér-
hessen a kérelmező, mert enélkül ki sem adja
az engedélyt az iparhatóság.

A fuvarozási engedélyeket a közlekedési mi-
niszter adja, míg a bérkocsi és kéményseprési-
iparhoz a városi tanács engedélye is szükséges.
Az építő-iparnál az ipari- és munkaügyi, míg a
mérgek és robbanó anyagok iparának gyakorlá-
sához egészségügyi és hadügyminiszteri engedély
szükséges, illetve az ezeknek a minisztereknek
alárendelt hatóságok adják ki a külön engedélye-
ket. Ezek a hatóságok azonban nem kötelesek
kiadni az ilyen engedélyeket csak akkor, ha az
erre vonatkozó törvény értelmében az indokolt és
a kérelmező személyére olyan garancia van, a
melynek alapján indokoltnak látszik, hogy a ké-
relem teljesíthető. Ha ezek a hatóságok az en-

gedélyeket megadták, csak azután állíthatja ki az
iparigazolványt az iparhatóság.

MI AZ ELJÁRÁS A TELEP- ENGEDÉLY KÉRESENÉL?

Sokszor ezeknek az iparoknak gyakorlása te-
lepen történik. Ha ezek az iparok, vagy valamely
nem engedélyhez, hanem képesítéshez kötött ipar
is csak telepen gyakorolható, úgy erre vonatko-
zólag az iparhatóságnál telepengedély is kéren-
dő. A telepengedély minéműségét a gyakorlandó
ipar határozza meg. E végett leírandó a telep,
a gépek, amelyek használatba tételnek, valamint
megemlítendő a szomszédok és az összes ez ügy-
ben érdekelt felek nevei. Az illetők megkérdeztet-
nek, hogy mit szólnak a telep felállításához. Ha
a megkérdezettek már előzőleg engedélyüket ad-
ták a telep felállításához, akkor a szomszédok
eredeti nyilatkozata a kérelemhez csatolandó. A
telepengedélyek tekintetében az ipartörvény 25.
szakasza és hogy miként készítendő, a törvény
26. szakasza intézkedik. A vonatkozó műszaki le-
írást szakemberrel kell elkészíttetni. A szakember
rendszerint az összes formákat is elvégzi,
így annak formuláit nem is közlöm.

MI AZ ELJÁRÁS AZ IPARKA- MARAI CÉGJEGYZÉSÉNél?

Ha az iparos a cégét köteles bejegyeztetni,
mert ipara a kereskedelmi tevékenységgel egybe-
esik, nem iparigazolványt vált, hanem a cégét az
illetékes iparkamaránál jegyezteti be.

Itt nem kell kérvény, mert

az iparkamaránál meg vannak a bejegyzési
formulák, amelyeket az iparkamarai tisztvi-
selő tölt ki.

Itt csak a díjakat kell megfizetni. Ezek a díjak
a bejegyzésnél 500 lejt tesznek ki és a bejegyzési
okiratokra szükséges bélyegeket, ha a cég egyéni
cég. Aszerint, ahogy a cég a tőkét bejelenti,
változik a fizetendő összeg, amely a bejegyzésért
jár. Ennek mértékét a cégbejegyzési törvény utá-
sításának 34-ik szakasza tartalmazza, amely asze-

rint, hogy milyen tőkével alakul a cég és aszerint, hogy társas cég-e vagy jogiszemély, állapítja meg fokozatosan az alaptőkének megfelelő összeget, amit a bejegyzésért fizetni kell. Ezt részletesen nem közlöm, csak a törvényszakaszt jelöltem meg, amely részletezi.

SPECIALIS ELOIRASOK ERVENYESSEK A RÉGI KIRÁLYSÁG TERÜLETÉN.

Eddig csak azt közöltem, hogy erdélyi iparos hogyan kapja igazolványát meg ipara gyakorlásához. Meg kell jegyezni, hogy azon igazolványt, amit nálunk az iparhatóság ad ki, a régi királyságban az 1912-ik évi törvény alapján, amely a mesterségek gyakorlásáról szól és amely törvény az 1912-ik évben a 236-ik számú Hivatalos Lapban jelent meg,

nem az iparhatóságok, hanem az ipari szakmák állítják ki.

Ezek körülbelül megfelelnek a mi ipartestületeinknek. A régi regatban ez a törvény sorolja fel, melyek azok az iparok, amelyekhez mesterkönyv kell. A régi regatban ugyanis ahhoz, hogy valaki iparát gyakorolhassa, mesterkönyv és ennek kibocsátása végett olyan igazolvány kell, hogy legalább 2 évig valamelyik üzemet vezette az illető iparos. Ha ilyen igazolványa nincsen, nem kap mesterkönyvet. Ezt viszont pótolja az a szakvizsga, amit az iparos a szakmai bizottság előtt letehet, ha igazolja, hogy segédként 2 évig a szakmában dolgozott. A vizsga vagy a mesterkönyv alapján az ipari szakmacsoport köteles tudomásul venni az ipar megkezdését.

Ha a kérelmező szakiskola elvégzéséről szóló bizonyítványt mutat fel, (pl. fa- és fémipari iskolai bizonyítványt), a mesterkönyvet pótolja és iparát ezen az alapon a szakmai csoportnál való bejelentés után gyakorolhatja. Ez a regati törvény van életben Besszarábiában is, hova a regati törvények ki vannak terjesztve, míg Bukovinában az 1886-ik évi ipartörvény és az azt kiegészítő 1907. évi módosító ipartörvény intézkedik az ipar gyakorlásáról, amely még az osztrák világból való törvény és majdnem teljesen azonos az erdélyi ipartörvénnyel.

JÓTANACSONK KEZDŐ ÉS ÖREG MESTEREK SZÁMÁRA.

A lehetőségek keretei között megismerttettem azokat a legfontosabb teendőket, amelyeket az iparosnak el kell végezni, hogy iparát törvényes formák között gyakorolhassa. Természetesen egy cikk keretében nem írhatom le minden iparágra, hogy az egyes szakmák különleges természete szerint még hány törvényes szabály vonatkozik rá és hány hatósággal lesz dolga az iparosnak ipara gyakorlása közben. Ennek a cikknek mégis egy fontos tanulságát vonhatja le az iparos. Nevezetesen azt, hogy az iparosnak, ha egészséges versenyt akar folytatni, nem arra kell a megindulásnál gondolni, hogy konkurráljon, hanem, hogy kalkuláljon is. Ha már kezdetben nem veszi számításba, hogy mik lesznek a kiadásai, milyen hatóságokkal lesz dolga és ezekből milyen költségei származnak, nem fog boldogulni. Rá fog fizetni mindjárt az engedélyek megszerzésénél az ipar gyakorlására, amint ráfizet, ha nem számol, a már megszerzett iparjog gyakorlása folyamán is. Az engedély megszerzésének leírása tehát arra is szolgál, hogy lássa az iparos, hogy amint a lap más helyén közölt cikksorozat címe kiabálja, nemcsak az egyes szakmák gyakorlása közben kell betartani a helyes kalkuláció elvét, hanem már a kezdet kezdetén, az ipar kiváltása alkalmával.

KLASSZIKUS NEMETSEG.

Egy jó módú magyar gazda Bécsben időzve, egy vendéglőben borjuhust szeretett volna enni. A „Kalbfleisch” szó nem jutott eszébe. Nagy megerőltetés után végre így szól a pincérhez:

— Sie, Kellner, bringens vom Ochsen sein Weib, sein Kind, sein Fleisch.

LEUTSELIG.

„Na, Seppi, wie gehts denn immer?”, fragt der Gutsherr seinen Gaertner.

„Na, dank' schön, Herr Graf, ma wird halt alle Tag' aelter und dümmer — na, Sie werd'n's ja auch merken, Herr Graf”.

Vasárnap délután. iparos szüret Aradon. — Este: tánc reggelig

E hó 23-án, tehát a most következő vasárnap délután öt órai kezdettel tartja meg városzerte nagy érdeklődéssel várt szüreti mulatságát az Aradi Iparos Otthon. Aradnak ez az annyira népszerű intézménye mindjárt megalakulásakor elérte, hogy az általa rendezett összejövetelek barátságos, családi jellegűek voltak még akkor is, ha több száz résztvevő tolongott az Iparos Otthon és Kulturház tágas termeiben. Ezek a rendezvények ebben a tekintetben az évek folyamán nemhogy veszítettek volna erejükből, hanem még gyarapodtak is. Az aradi Iparos Otthon tagjai ma már valóban egyetlen családot alkotnak és ez csak részben tulajdonítható a komoly programokat kitűző és azokat vaskézzel megvalósító igazgatóságnak. Elsősorban az iparosok feleségei és leányaié az érdem az Otthonnak ezért a példátlan eredményéért, hogy valóban — otthon. Az ő érdemük, mert — szereik egymást, szívesen vannak egymás társaságában és így szívesen kapcsolódik be mindenki, aki a családhoz tartozik, a körülöttük kialakuló barátságos hangulatba.

A most vasárnap délután megtartandó szüreti mulatság is — hogy úgy mondjuk — meleg családi hangulat jegyében indul. Hónapok óta kedves női csicsérgés veri fel minden hétfőn, szerdán és pénteken este az aradi Iparos Otthon komor olvasótermét. A nagyszalát főlé nem ráncolt homloku iparosfejek, hanem szépen ondulált többé és kevésbé bubi-frizurák hajolnak. Lázás igyeke-

zettel folyik hétről-hétre a tombolatárgyak elkészítésének szorgos munkája. Mindeki megjelenik ezeken a munkaestéken, aki időt tud szakítani rá. Minden alkalommal ott láttuk azonban Reinhart Gyulánét, Glück Józsefnét, Zombory Gyulánét, Engelhardt Ferencnét, Martini Jánosnét, Kun Józsefnét, Barthel Ernőnét, Kőszeghy Emilnét, Bakács Miksánét, Gegner Sándornét, Erbeszkern Mancit, Zombory Pirkét és a nagy asztal körül folyó iparművészeti munka mindig friss és mindig jókedvű vezetőjét, Faragó Bőskét. Ő, a kapitány, Elsőnek jön, utolsónak távozik. Hangja mintha picit kiemeelkedne a legszorgosabb tevékenység közepette is lágyan csobogó duruzsolásból. De így is van ez jól. Mindig meghallják és mindig respektálják. Elsősorban ennek tulajdonítható, hogy a tombola-tárgyaknak ezuttal is rekord-száma készült el igen szép, valóban művészi kivitelben a mulatságra.

Hogy a tombolán kívül mi lesz még az aradi iparosok szüreti mulatságán? Hát lesz cukrászda, dzsessz, cigány, több nagyterem, barátságos lugasok az udvaron, lesz szőlő, de csőzök és csőznők is lesznek, lesznek bájos magyar ruhás lányok és — amit talán először kellett volna ideiktatnunk, — tánc is lesz kivilágos kivrattig.

A belépődíj mindössze 20 lej. És vegye tudomásul mindenki, aki ezt az átnérít lepengeti és eljön, hogyha belefeketedik, akkor is kitűnően fog mulatni.

Ismét fellángolt Targumuresen a harc a városi közmunkák rezsiben végeztetése és a városi mérnökök kontárpolitikája ellen

Uj iparosgyűlést hívnak össze és jogos sérelmeik orvoslása érdekében küldöttséget menesztenek Bucurestibe.

A városvezetőség azonosítja magát az állás és jövedelemhalmozó városi főmérnökkel

Többször beszámoltunk már arról, hogy a targumuresi városi időközi bizottság az összes közmunkákat saját rezsiben, a marosvásárhelyi adófizető iparosok és vállalkozók kikapcsolása mellett végezteti.

Megirtuk, hogy ez a mindenképpen káros rendszer, amely semmi előnyt sem nyújt a városnak, fokozatosan lesorvasztja és lerombolja a székely főváros iparosainak és vállalkozóinak, amugyis válságos életlehetőségeit.

Hiába hangoztatták a targumuresi iparosok gyűléseiken ennek az antiszociális rendszernek a fonákságait, hiába tiltakoztak érkezelteiken a sérelem orvoslása érdekében, a

targumuresi városvezetőség nem volt hajlandó megváltoztatni önkényes álláspontját és továbbra is kisémmizte a közmunkákból a targumuresi önálló iparosokat és vállalkozókat.

Az érdekelt vállalkozók és iparosok azonban tovább harcolnak jogaik és életlehetőségeik ki-
harcolása érdekében.

Legutóbb hiába interveniált érdekükben az ottani kereskedelmi és iparkamara is, amelyet hivatalosan megkerestek ebben az ügyben.

Most a székely főváros iparossága egy lépéssel tovább megy.

Értekezletet akarnak tartani, amelyben ki akarják mondani azt, hogy most már

súlyos sérelmük orvoslása érdekében küldöttséget menesztenek Bucurestibe.

A székely főváros iparossága állja a harcot...

A gyűlést, amely szanvedélyesnek ígérkezik, általános érdeklődéssel várják.

SAKKRITIKA.

— Na, Mórícka, hogy tetszett neked az iskola? — kérde a mama az első elemista csemétől, amikor az először jön haza az iskolából.

— Az iskola eléggé tetszik nekem, — mondja Mórícka, — csak az a gőj nem tetszik, aki a kasszában ül.

Ne fizesse külföldi készülékekért, gépekért a magas árat, vámot, illetéket,

vegyi, festék és laboratóriumi készülékeket, alumíniumból előállított készülékeket

versenyképesen, olcsón gyárt és javít

Strzalka János réz- és lémáru üzeme

Arad, Cămin Saguna 110 sz. ajajt

Férfidivatlevél Londonból

Huszázadok óta a híres Old Bond Streeten adják meg az egész világ számára a férfidivat irányvonalait. Lükettő emberáradat hömpölyög a kirakatok előtt, amint végigmegyek az uccán. Először a Sulka & Co. világhíres boltjába látogatok el. A főnök személyesen fogad, egymás mellett ültünk volt a tavaszi férfidivatkongresszuson, azóta barátságban vagyunk. Most boldogan beszél: tavasz óta úgy fellendült a bolt, hogy

a békéldők rekordját is túlszárnyalják.

Az okos pénzügyi politika, az angol dominiumoknak az anyaország iránt tanúsított szeretete csodát tett. Az idegenforgalom óriási. Most is éppen Rolls Royce áll meg az üzlet előtt. Két titkárja kíséretében egy maharadzsza érkezik. A világcég főnöke maga siet a fogadására és kiszolgálására. Engem is az elárulítóasztal mögé tuszol. Izgatottan figyelem, mi történik. Legelőször is pyjamákat néz.

Hat tucat brokát, 6 tucat marokin pyjamát, 12 nehézselyem köntöst, 10 tucat nehéz selyem-inget vagy 100 darab nyakkendőt vásárolt a maharadzsza hirtelen. Nem is nézem tovább, az embernek fáj a szíve, mert rövid félóra alatt annyit vásárolt, ami egy aradi boltnak több havi forgalma. Emelett az üzlet zaufolásig tele vevőkkel. Igaz, hogy

Sulka az üzlete béréért évi 20.000 fontot fizet, ami kb. 15 millió lejnek felel meg.

Körülnézek az őszi férfidivatok újdonságai között. Főleg színes rávarrott galléru ingek, sötét-színű pyjamák, egész kismintás, sötétkékalapu nyakkendők a divatosak.

Az uralkodó szín a kék és a kéknek minden árnyalata.

Elköszönök és bemegyek a nem messze levő Lincoln Benett & Co. üzletébe. Ez a leghíresebb angol kalapüzlet, 280 éve ezen a helyen áll a jóformán a portált sem változtatták meg.

Mi itt a kalapdivat?

Főleg kemény, egész kiskarimájú, nagyon alacsony kalapok, továbbá puha, felhajtott szélű kalapok, szürke és barna színekben.

A legolcsóbb kalap 42 schilling, ami 1650 lejnek felel meg, de a keménykalap 3 Guinba, azaz 2250 lejbe kerül.

Innen befordulok a világ legelőkelőbb szabójához, Henry Poolehoz. Ha semmi másért, a berendezésért érdemes megnézni. Földszintes igénytelen, kis, semmit sem mutató házikó. De amint bemegy, megragad az óriási, keleti pompával, süpedő szőnyegekkel, óriási fotelekkel berendezett hall, hol már hozzák is olyanfajta kis guruló asztalokon, (mint nálunk a zsúr-asztalok), a pompás szöveteket. Mindenki, főnöktől kezdve a szolgálkig, fekete jaquetban szolgál ki. A különbség csak az, hogy a szolgálkon a termekben is cylinder van. Ennél még fényesebbek a próbaszobák. Mindegyik külön-külön gyönyörű szalon és pedig red, green, yellow, stb. szoba. Mindegyikben beépített márványfürdőmedence és kis bárpult, hogy a vendégek tökéletesen átöltözködhessenek, megfürd-hessenek és dezsönéz-hessenek. A falakon a ház legelőkelőbb rendelőinek képei. Közöttük Ferenc József, Vilmos császár, Edward király, Miksa császár, Manuel portugál király, a walesi herceg dedikált fényképei.

A divat, ennek a háznak a megállapításai szerint:

egysoros, magasvállu, testhez simuló, de azért kényelmes, bőven szabott öltönyök és felöltők. Az uralkodó szín a szürke.

Megállottam az Old Bond Street és a Piccadilly sarkán és megfigyeltem ruházatuk szerint a sétálókat. Száz megfigyelt közül nyolcvanötön egysoros, tizenketten kétsoros öltönyt viseltek, három zakatt volt. Keménykalapot hatvan, felhajtott szürke kalapot 25, lehajtott szürke, puha kalapot tizenketten viseltek. A három zakattos ur cylinderben sétált.

A cipők, majdnem kivétel nélkül félcipők, elől lapos orral, erős duplatalppal. D.

JÓ KISZOLGALÁS.

Egy külvárosi vendéglő előtt a következő sevegő tábla van kifüggesztve:

Kitűnő magyar konyha.

Elsőrangú cigányzene.

Női kiszolgálás.

Tetszészerinti fogások.

KÉNYELMES HOSSZUNAP.

Kohn azt mondja Grünnek:

— Képzeld, hosszunapra befutott az anyósom...

— Boldog ember!

— Honnan a fenéből veszed ezt?

— Képzelem, milyen könnyen koplaltál, ha már így elvették az étvágyadat.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Precíziós szerző-mű-készítő.

LADISLAU

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰKATOSSÁG Arad, Cal. Radnei 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

Szeptemberi emlék.

Írta: MÓRA FERENC.

Az a nyár is ilyen telt kalászu, tömött gerendü volt, mint az idej. Fára almát, tőkére szőlőt aggatni se lehetett volna többet.

— No, gyerelem, lesz ám szüretre új könyv, új ruha! — veregette meg Péter-Pálkor az édesapám a vállamat. — Lesz ám! még aranygombos kislajbi is. Ezüsttől futtatott, aranytul szalajtott.

Esztendő óta hazajáró szegény piritotta meg a képemet. Első gimnázista koromban én is szerettem volna pünkösdre kicifritani magamat, mint a Stross szomszéd gyerekei. Persze, nekik könnyű volt, mert ruhásboltja volt az apjuknak, olyan hercegnek öltözhetek, amilyennek akartak. (Sárga bugyogó, piros mándli és zöld kalap árvalányhajjal.) Nekem azonban magamnak kellett az ékességeimről gondoskodnom. Szerencsére nem kellett értük messze mennem. Hecsedhet ház ellen lakott Holló koporsós, kint szárított a frissen festett koporsókat az udvaron, azokról leloptam az aranypapírból való betűket és fölvarrtam őket a kabátom elejére, jobbrul-balrul. Nagyon szép volt az és az Uristennek bizonyosan több öröme telt bennem, mint akármelyik császárban, akinek érdemszallagok tejutja kanyarog a mellén. De a nagyoknak sohasincs olyan széperékük, mint a gyerekeknek. Édesanyám leparancsolta rólam az ordókat és aggóskodva csóválta meg a fejét:

— Mi lesz belőled édes fiam, ha még első gimnázista korodban is ilyeneket cselekszel? Hát a te eszed már sose érik meg?

No, második gimnazista koromra megért. Végigolvastam az egész nagy bibliát, ő és új testamentumot, beleértve az Enekek énekét is, meg az apokalipszist is és az a sok zsidó király rendkívül komolytúl hatott rám. Ha Stross Olgával összeveszttem a turós, bodagon, mindig Jezabelnek neveztem és kijelentettem neki, hogy ha elveszem feleségül, kutyákkal nyalam fel a vérét. (Ez szép fametszetben volt meg a bibliában.)

A Daru-uccában táltos hírében álltam és jelességeimet hivatalosan is méltányolták. Husz pengő stipendiumot kaptam bizonyítványkiosztáskor, a legnagyobbat az iskolában és azt számoltam le az asztalra, mikor apám jókedvében földézte multam sötét foltját, a koporsós kreációt.

— Rá se hallgass, kis fiam, — nézett be az anyám a konyháról, — apád csak az eszt járja. Mást mondok én teneked. A pénzcsekéből tíz pengőt odaadunk apádnak, kifizeti belőle a tavalyi porciót. Tíz pengőt meg kölcsön adsz nekem, abból díofakeresztet csináltatunk az öregapádék sírjára, meg veszünk két malackát. Te legelteted őket a szőlőben a nyáron, szüretre fölpendülnek, az egyiket eladjuk az őszi vásárbán, abból veszünk neked harmadikos könyveket. Jó lesz-e így?

Hát hogyne lett volna jó? Az apám csak úgy nem értett a pénzhez, mint én nem értek, az anyámnak kellett a kezében tartani a pénzügyi impériumot. Ez volt az első-utolsó jól megaiapozott költségvetése az életemnek. Hogy a jó Isten-nél nem nyert felső hatósági jóváhagyást, arról mi nem tehattünk.

Szent István délutánján elverte a jég a szőlőt. Azaz dehogy elverte: széthasogatta még a tőkéket is. Még másnap reggel is marékiszámra lehetett szedni a jeget a laposokon, ahol a víz összesodorta. Ez a Szent István nap azóta a mi családjunkban történeti dátum. Ez az ab urbe condita, innen számítunk mindent.

A mennyei parittyakövek fültövön verték a két malackát is. Ha az apám római császár lett volna, a csillagászok bizonyosan föltették volna őket legelni valahova a sarkcsillag mezejére, ahol a többi csillagállatok is találhatók. Így csak elástuk őket az orgonabokor tövébe, segítettém én is a nagyon elbámultam rajta, hogy az édes apám a szeméhez emelgeti a keze fejét. Felnőtt embert én addig nem láttam sírni. Minatunk meg különösen nem. A mi fajtánknak befelé szokott folyni a könnye, ahogy azóta megtanultam.

Csak most sejtettem meg, hogy itt valami nagy baj van. De hogy micsoda, azt csak szeptember elsején tudtam meg. „A fehér kezek napján”.

Iratkozni az anyám vezetett föl az iskolába. Az anyák oroszlanok, ha a gyerekek csimpaszkodnak a szoknyájukba. Nem ijednek meg még a tekintetes uraktól se.

No, Zólyomi tanár ur, az inspekción nem is volt valami megijedni való ember. Drága jó mézeskalács ember volt, úgy tudom, ma is az még. Élte napáldozatán. Még le is ültette az anyámat, ahogy a második bizonyítványomban meglátta a tiszta jelest.

— No szüle, nagy öröme lehet ebben a kis vászonzacskóban, — ütögette meg a lénialával az ijedt fehér arcomat.

Az édesanyám kora szerint lánya lehetett volna a tanár urnak. De a hajába már huszonöt-esztendő korában beleragadoztak a bikanyálak, amiket gondpókók fonogatnak. Nem is szoktunk mink azért haragudni, ha öregeknek néznek bennünket. A büszkeség lobbantotta őszibarackvirágszínűre az én, mindig bánatos szülém arcát, nem sértett hiuság. Ellágyulva nézett rám, de mindjárt erőt vett magán. Előkapta a tarka kendőjét a kebeléből.

— Mivel tartozok, tekintetes tanár ur! — csomózta ki a kendő sarkát.

— Hat forint ötvenhárom krajcár, lelkem.

Olyan lett a barackvirágarc, mint a meggy-favirág.

— Nekünk csak egy forintunk van, tekintetes ur. Nem adott többet a cigányasszony a selymekendőmért. Ugy mondta az uram, szegény gyerektől egy pengő jár.

— Jó, jó lelkem, csak hogy akkor szegénységi bizonyítvány kell, — nézte elkomolyodva Zólyomi tanár ur a rubrikás papirost. Most már ő kivakarja onnan, amit bele irt? Jaj, mennyi bajt csinálnak ezek az értetlen asszonyok!

Anyám összetette a farkéreg-formájú, eres két kezét.

— Tekintetes tanár ur, szegények vagyunk mink bizonyítvány nélkül is, tessék azt meghinni minékünk.

Zólyomi tanár ur hirtelen elkapta rólunk a szemét és lesütötte a fejét.

Ujra az iparosok győztek a timisoarai tanonciskolák tanszerbotrányában

Idén is az iparosok szerzik be tanoncalk tanszerelt és könyvelt, ott, ahol akarják és anyniért, amennyi ezeknek a cikkeknek napi ára.

Az iparos tanoncok beiratása körül Timisoarán minden esztendőben megismétlődnek a bajok és a panaszok. Régebben ugyanis az volt a szokás, hogy

a mesterek az iskolába járó tanoncok részére maguk vásárolták meg a szükséges iskolakönyveket és iskolaszereket.

Ennek nemcsak az volt az előnye, hogy rendszert olcsóbban szereztek be ezeket a taneszközöket, hanem azoknak nagy részét iskolaévenként egyik inas átvehette a másiktól. Az utóbbi években

egyes tanonciskolák vezetői részéről ismételtén történt kísérlet arra nézve, hogy ezen a régi renden változtatásnak.

Azt kívánták, hogy a mesterek a tanoncok beiratásakor egy bizonyos összeget fizessenek le és abból a tankönyveket és az iskolaszereket az igazgatók szerzik be.

A timisoarai ipartestület szíves ellentállásán múlt, hogy ez az új rendszer nem valósult meg.

A most kezdődő iskolaévben ez a kísérlet újból feltámadt. Az ipariskolai vezetők kezdeményezésére most már

a város iparügyi osztálya avatkozott bele ebbe az ügybe.

Az iparhatósági ügyosztály körlevélben felhívta a város területén lakó összes iparosokat, kereskedőket, valamint a gyári üzemek tulajdonosait, hogy fű és leány tanoncaikat a megfelelő ipari

vagy kereskedelmi tanonciskolába irassák be. A felhívás közölte a beiratkozási napokat, amelyek szeptember 15-én értek véget és azonkívül felvilágosítást nyújtott a beiratási díjra vonatkozólag is, amelyre husz lejben állapított meg. A felhívásnak ezt a részét nem is kifogásolták az iparosok és kereskedők, azonban kifogásolták azt, hogy

az iparhatóság felzárkította őket, hogy tanoncalk iskolakönyveire és tanszereire is a körlevélben megállapított összeget fizessék be a tanonciskolák igazgatóinak kezéhez.

Ezek az összegek a különböző osztályok szerint kétszázról ötszáz lejig terjednek.

Az ipartestület Gutu Simon alelnök vezetése alatt küldöttéleg emelt ez ellen panaszt Coman Agoston főpolgármesternél, akit arra kért, hogy

az iparhatóságnak a tanszerek beszerzésére vonatkozó rendelkezését hatálytalanítsa és járuljon hozzá, hogy e tekintetben ismét a régi rend álljon helyre.

Coman Agoston meglepetéssel szerzett tudomást a városi iparhatóság felhívásáról, amelyről eddig semmit nem tudott. Azonnal intézkedett, hogy

a rendelkezés sérelmes részét hatályon kívül helyezték

és kijelentette, hogy elismeri a mesterek és kereskedők ama jogát, hogy tanoncalk iskolai szükségletét maguk szerezzék be és ott, ahol az nekik legjobban megfelel.

KIK UTAZHATNAK A VASUTON A HATÓSÁGOK KÖLTSÉGEN?

A vasut vezérigazgatósága kötelezte magát arra, hogy az alábbi személyeket III-ik osztályon speciális jegyek alapján szállítja, amely jegyek árát az illetékes miniszteriumok fizetik: A toloncok, a veszett kutya által megmárt egyének, a letartóztatott munkanélküliek, a foglyok, a menekültek, a kitiltottak, az igazságügyi miniszterium által kibocsátott speciális jegyek alapján az elővezetési parancs, idézés, vagy más hasonló bírósági akták alapján utazó tanúk, informátorok és vádlottak, akik bűnügyekben vannak beidéztve. Az utóbbiak vasuti jegyét az igazságügyminiszterium téríti meg.

EIN STUMMER WINK.

Wie Braun in der Früh ins Geschäft gehen will, überreicht ihm seine Frau ein Flaeschchen Haarwasser. „Ja?“, fragt er überrascht, „aber was...“

„Es ist ja nicht für dich, sondern für deine Stenotypistin. Sie laesst immer so viel Haar auf deinem Anzug zurück.“

SEGITSEGI S. O. S.!

— Mi a különbség a keserűvíz és az udvarias ember között?

— Semmi. Mind a kettő meghajtja magát.

ERVÉNYBE LÉPETT AZ ÚJ KÜLFOLDI SZALLITÁSI TARIFA.

Szeptember 1-től kezdve érvénybe lépett az új nemzetközi szállítási tarifa utasok és csomagok szállítása tekintetében egyrészt Anglia, Franciaország és Belgium, másrészt Románia, Lengyelország, Litvánia és Észtország között. Ezek a szállítási tarifák részben német márkában, részben belga frankban vannak felsorolva a német vasuti vonalakon. A CFR állomásfőnökségei azt a rendeletet kapták, hogy a német útutazásnál a belga frankban kifejezett taxákat számítsák fel.

— Látom én azt lelkem, hiszem is, de látja, nekem is törvény parancsol. Hozzon írást a városházáról.

A városháza csak miatyánknyira volt az iskolához, mégis nagyon messze volt. Hogy tudhatná ott a járást az olyan asszony, aki csak mezitláb-papucsban jár? A Dobos baktért ismeri, aki az adóintót szokta hozni, de az süket, meg a Csajka végrehajtó urat, de az goromba.

Bizony ránkharangozták a delet, mire a tetthelyre taszigáltak bennünket. Csakhogy ott akorára be volt zárva az ajtó. Az őrök ur átment sörözni a Koroná-ba. Most már mit csináljunk? Az anyám életében korcsmában nem volt. Az őrök urat se ismeri. No, leülünk itt a küszöbére, kivárjuk szépen. Az előfogatos megkérdezte, mi járatban vagyunk s megmondta, hogy az őrök egy sánta ember, azt szólítsuk meg. Délelőtt csak az egyik lábára sánta, de sörözés után mind a kettőre, könnyen megismerhetjük.

Meg hát, meg is ismertük úgy két óra felé. Először nagyon jó kedve volt, minden áron meg akarta csókolni édesanyámat, de ahogy nekintántorodott a kerékvető könek, egyszerre fölmergesedett.

— Mit reszel a fene ilyenkor benneteket? Aztán úgy tudom, nektek szólótök is van!

— Van. Két lánc belüle egészen puszta föld. A biceboca ember most már ordított.

— Nahát! És még szegénységi bizonyítvány kellene nekik! Bitangok! Csalók!

Már a piac másik végén bukdácsolt, de még akkor is hallottuk a káromkodását. A hajdu peckesen szalutált neki, aztán belénk döfte a szemét.

— Oszoljunk, oszoljunk, asszony, még szépen vagyunk.

Megrettentünk egy kicsit, de a városháza sarkán magunkhoz tértünk. Nagykaratu asszony volt az anyám.

— Nem hagyom én ezt ennyiben, kis fiam. Gyertünk csak el Bajáki tanító urékhoz, mindig jó emberünk volt az nekünk.

Bajáki tanító ur tanított engem ábécére s azóta minden szüretkor eljött megnézni, hogy na-

gyot nőttem-e. Nagyon jó ember volt, de most ő se segíthetett.

— Akinek birtoka van, lelkem, annak nem jár szegénységi bizonyítvány.

Azt se tudtam addig, hogy nekünk birtokunk van. Bizony, olyan birtok, hogy tíz bukfenecel at lehet érni, de a tizediknél már a szomszéd föld jére huppan az ember lába. Az a szerencse, hogy csupa feneketlen homok. Ha agyagföld volna, a miből sár lesz, azóta rég elhorodtuk volna az egész birtokot a lábunkon.

A tanító ur azt a tanácsot adta, hogy próbáljon az apám szót érteni azokkal a városi urakkal, akiknek a házához az apám járatos volt valaha. Tudniillik az öregapám tudta valamikor legszebben vágni a dohányt a városban s ezért híres ember volt a maga idejében. (Ezt a jövőbeli életiróim kedvéért jegyzem föl. Tudják meg, hogy a híresség nem velem kezdődött.) Minden városi ur vele vágatta a dohányát. Tudták, hogy az öreg juhász kezéhez nem ragad abból egy gyujtatnyi se.

Hát hiszen az öregapámra csakugyan jó szívvvel emlékeztek vissza a városházán a kiskun urak, amikor az apám másnap beszégyenkezett hozzájuk. De övele nem állt szóba, csak a főjegyző, az is csak annyit mondott:

— Látja, Márton, nem kellett volna annyit éltetni Kossuth Lajost. Akkor most nem volna maga olyan jegyes ember.

Az adóügyi tanácsnok maga is negyvennyolcas ember volt, az legalább tanáccsal szolgált.

— Nézze, még ebben a hónapban kiniegy a szőlőbe a jégkárbecslő bizottság. Esetleg ad maguknak egy kis írást arról, hogy és mint. Azt azután be kell adnia a tanácshoz, kérvénnyel. Utóvégre lehet tandíjmentességet adni, csak akarni kell. De a viláért ne mondja ám senki-nek se, hogy ezt én javasoltam, mert engem ugyanis mindig azzal áztatnak, hogy bujtogatom a népet.

Engem nem hurcolt föl az apám a városházára, lent hagyott a kapuban. Azzal mulattam magam, hogy a kapura akasztott hirdetményt aillabizáltam. Valami monostori betyárnak a fejére

tűzték ki száz pengő jutalmat. A betyár feje ennyit ért a hazának. Az én tiszta jeles kis életem nem ért meg senkinek hat forint ötvenhárom krajcárt.

Ezt akkor tudtam meg, amikor az apám lejött és szóltanul megfogta a kezemet. Csak akkor szólalt meg, mikor a piacon a csizmadiasátrak elé értünk. Szeliden, halkán kérdezte tőlem:

— Látod-e, milyen szép a szép csizma?

— Látom — dobant nagyot a szívem. Mer már tudtam, mi lesz a következő kérdés.

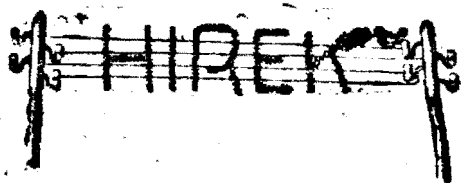
— Mit szólnál hozzá, hátha csizmadiainasnak adnának?

Nem tudtam szólni. Csak a fejem ráztam. Mit értettem én még akkor a világi élethez és honnan tudhattam volna még akkor, mi minden pálya nyílik meg öreg koromra a csizmadiák előtt? Én csak azt tudtam, hogy a csizmadiainasok piszkosak, szurokkal dolgoznak és ha találkozom velük az uccán, akkor belöknek az árokba. Hiszen ha én azt fölértem volna ésszel, hogy a lökdelődő embereké a világ!

Otthon erre nagy tanácskozás volt. Kanapét, tükröt, ágyterítőt, minden luxus-tárgyat összenéztünk, amit pénzzé lehetne tenni, hogy az egy pengőből hetedfél pengő legyen. Még a kétesztendős hugom bölcsőjét is föltekintettük, — nagy gyerek már az, vackolhatunk neki a kuckóban is. De hát ez mind kevés. Ha a tandíjat futná is, miből győznénk a könyveket? Szerbe-számba azadtuk a komákat és sógorokat is. De hát azok is mind jégverte emberek voltak, — hogy segíthetne vak a világtalanon?

Azon az éjszakán nekem már nagyon rossz álmaim voltak. Csirizes tábla ragadtam, dratvát kötöttem a lábam ujjára a csizmadiainasok és úgy húztak magukkal a kocsiuton a piacra. Mire fölbredtem, dagadt volt a szemem az álombeli könnyektől.

Akkorra az apám már kihurcolkodott a szőlőbe. Mindig oda bujdosott az olyan bajok elől, amiket se szétnevetni, se szétkáromkodni nem lehetett. (Ó, ha nekem maradt volna a birtokból csak annyi, mint egy kutyaöl, de sokszor elbujnák oda én is!) Az anyám azonban az ölébe hu-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, fél évre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, fél évre 150 lej, negyed évre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknek árengedmény.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redakcia und adminisztration Arad, Caminul Industriashor-Iparos Otthon.

Köpeczi Nagy Károly bádogos

Fogy, egyre ritkul, apad az aranykorszak iparos generációja. Mind jobban tűnnek el azok az intelligens iparosok, akik maradandó munkát végeztek az aranypénzzel fizető időben, akik nem csak gyakorlatilag, hanem elméletileg is szakmájuk művészei voltak.

Ilyen művésze volt a bádogos, vízvezeték és csatornázási iparnak Targu-muresen az én Köpeczi Nagy Károly barátom. Büszkén tekintettem barátomnak, mert valóban értette a mesterségét. Magas intelligenciája fokmérőjeképpen megemlíthetem, hogy nemcsak a magyar helyesírás szabályaival volt teljesen tisztában, hanem éppúgy a német nyelv tökéletes ortográfiájával is. És ami a legfontosabb, tudott számolni és az ipara részére legfontosabb elméleti tudással: az ábrázoló geometria szabályainak ismeretével is fölényesen rendelkezett.

Bizony ezt fel kell említenem, mert akad az öblös hangon másokat letorkoló iparosok között sok olyan, aki nemcsak hogy ezekkel nem rendelkezik, hanem, — amint előfordult, — egy 5-6

soros levélben 54, írva ötvennégy helyesírási, nyelvtani, mondat szerkezeti és magyartalansági hibát ejtett. Sőt még a nevében előforduló hosszú ó fölé sem tette a megkívánt ékezetet.

Nagy Károly megállította a helyét a társadalom minden rétegében. Kedvelt és megbecsült tagja volt nemcsak az iparosok együletének, hanem a Magyar Casino-nak is, amelyet közönségesen Uri Casinonak hívnak.

Katonatiszti pályára készült. A kadetiskolából kiválva rokonánál tanulta ki a bádogosságot. Ifjú éveiben bejárta Bécs, Budapest, München és Berlin műhelyeit. Bécsben a Steiner Armin és Testvére cégnél dolgozott, legutoljára Fried Zsigmondnál volt Budapesten üzemvezető.

38 évvel ezelőtt sógorával Budapesten gyönyörű ércnyomó és díszműbádogos ipartelepét létesített. Ő készítette annak idején a millenáris ezüst egykoronásokat is az állam részére.

A honvágy haza hozta Székelyországra. 28 éve telepedett le Targumuresen, ahol az összes nagy épületek „ornament” bádogos munkáit ő verte ki. Különösen a székely stílusban épült városházának paizsos csúcsával, felborzolt kakasra emlékeztető toronyvégződésével remekelt. Tűzben aranyozni, a bádoglemez az üveggel egyenlő sima lappá kalapálni (bádogos műnyelven „spanolni”) semmi volt neki. Rezet zöld patinával ellátni, vagy ezüstmives munkaképpen ezüst tárgyakat kiverni és polirozni, forrasztani: a keze alatt éppúgy készült, mint a legelső ötvös műhelyben. Ezért a néhai mővés ékszereszt: Widder Károlyt tréfásan szintén pléhesnek nevezték és amikor arról volt szó, hogy melyik pléhesről beszél az illető, meg kellett említenie, hogy Nagy Károlyról, a köpeczi pléhesről van szó, vagy Widderről.

Amikor 20 évvel ezelőtt a Magyar Iparos Tanuló Otthon kétemeletes házát építettük: Nagy Károly ott volt azok között, akik az áldozatból legelől vették ki a részüket. Az egész épület kupoláját a horganybádog táskákkal, a csuccsal és a körülfutó párkánnyal és óriási konzolokkal díjtalanul ő fedte. Azóta érintetlenül áll. Az Építőiparos Szövetség alapítója volt és annak idején ezen a réven választottuk meg törvényhatósági bizottsági tagnak és több egyesület vezető tagjának is.

Nagy vadász, jó barát, tréfát szerető, jó kedélyű ember volt, akit minden társaságban becsültek. Szakműveltségével úgy töltötte be szerepét a társadalomban, mint a jó ügyvéd, orvos, vagy pap.

Nagy Károly temetésén az iparos polgárságon kívül úgy a románság, mint a magyar intelligencia óriási számban vett részt. Könnyező vettünk búcsút a jó baráttól, az igazi derék iparostól, akinek helyét nem tudja pótolni senki.

Nyugodj, kedves Barátunk, munkatársunk, békében! Csiszár Lajos.

— Akció az aradi munkanélküliek segélyezésére. Idejekorán gondolt Aradváros a munkanélküliekre. Péntek délután 5 órakor Constantinescu Sándor alpolgármester a városháza 84-es számú szobájába értekezletet hívott egybe, amelynek tárgya a munkanélküliek segítő mozgalom idejében való megszervezése. Rendszerint az utolsó pillanatban kapkodott a város valamilyen megoldás felé a munkanélküliek támogatása ügyében, ezt akarja elkerülni az alpolgármester, amikor az akciót már most elindítja, hogy a tél bekopogtatására felkészülten találja a várost a munkanélküli probléma megoldását illetően.

— Szabómunkások sztrájkja Tgmuresen. Targumuresen kedden délután mintegy száznegyven szabómunkás sztrájkba lépett, mert a mestereik az eddigi 8 lejes órabért nem akarták 20 lejre emelni.

— Olcsóbb lett a platina, mint az arany. A platina ára a világpiacra jelentékenyen esett. Ennek oka az, hogy Kanada az utóbbi időben jelentékeny mennyiségű platínát termel és azt nagy hirtelenséggel dobta piacra. Ennek következtében a platina ára hat angol shillinggel alacsonyabban áll, mint az arany.

JOGOS FELHABORODAS.

Kohnnak a szentegylet ülésén odakiáltja valaki:

— *Hiába morakszik!*

— *Magá téved, — feleli Kohn. — én nem vagyok az az ember, aki morakodni szokott.*

zott, holott szegénylős népek voltunk mink és nem értünk rá az ilyen uri tempókra. Még azt is megpróbálta, hogy rendet csináljon a bozontomban a bontófésűvel.

— Ne félj, kisfiam, nem mégy inasnak. Eszembe jutott az éccaka Agócs, főtisztelendő ur. Jó ember az a szegényhez. De szépen kezét csókolj ám neki!

Agócs főtisztelendő ur igazán nagyon jó ember volt. Mindig ott sétált a templom körül, mint valami megelevenedett hatalmas szép nagy bálvány és asszonyt, gyereket el nem engedett maga mellett anélkül, hogy csókra ne nyújtotta volna neki a kezét. Név szerint ismerte az egész várost és anyámat is mindjárt nevére szólította, ahogy a gyűrűs kövér kezét elének tolta.

— Mindörökké, Móráné lelkem, mindörökké! No hods vannak, hods vannak a Daru-uccában? Kerestőlő less-e, vadzs haláleset?

Mosolygott a nagy tényérrozsa-képe, de mire az anyám a végére ért a jajveszékelésnek, akkorára lehervadt róla a mosoly. Szigorú lett a jóember, mint a kőbálvány.

— Hát ostán? Ezsért jajgat? Hát hun van azz megírva, hods mindenkiné musáj urat nevelni a dzserekiből? Adhassa inasnak is, nézzse. No, Isten hirivel!

De aki jó ember, az csak nem tudja megtagadni magát. Akárhogy megharagítottuk, búcsuzóba is csak megcsókoltatta velünk a jószagu kezét.

Most már azután csakugyan elszakadt minden kötél. Az anyám is azt kérdezte tőlem, hogy milyen inas szeretnék lenni? Istenem, hát mit mondhattam volna rá mást, mint azt, hogy „könyvkereskedő”. Ezt elég könnyű szívvvel mondtam és erre az anyám is felvidult egy kicsit. Tán arra gondolt, hogy milyen szép históriás könyveket olvasson én föl neki ezután vasárnaponként az árokarpon.

Ranezay bácsi volt abban az időben a városunkban az egyetlen könyvkereskedő. Eppen kint is volt a kirakatában a tábla, hogy jó házból való gyereket fölvesz inasnak. Ettől egy kicsit felhódtam, mert a mi házuk bizony roskadt volt

egy kicsit, meg a zsindey is lekéredzett itt-ott a tetejéről. De ebből nem lett semmi baj se. Ranezay bácsi megnézett gyalogszemmel is, pápaszemmel is, aztán kijelentette, hogy kitanit könyvkereskedőnek — és nem kíván érte többet, csak három pengőt havonta.

Sohse felejttem el azt a délutánt, ami erre következett. Meleg volt akkor a fecskévaló hónap, az édesanyám kint mosott a kútnál, én meg ültem a lábánál a teknő alatt. Egyikünk se szólt egy szót se, csak sirtunk csöndesen mind a ketten. Az ő könnye a teknőbe hullt, az enyém pedig az ő lábára.

De az igazi kinszenvedés csak másnap virradt rám. Amikor az uccabéli pajtásaim reggel mentek a Veni Sancte-ra és megzörgették a zsulgátért, a kisajtót, a kerítést és bekiabáltak a kapu hasadékan:

— Ferkó! Ferkó!

Ezt Dante kifelejtette a pokolból!

Bujtam én színbe, ölba, padlásra, de a boldogok zibongása minden reggel rám talált. Nem is birtam egy hétnél tovább. Ahogy elhaladtak a házunk előtt a pajtásaim: megvártam, míg a sarokra érnek, akkor én is utánuk eredtem. A piacon, a guggon ülő kofák között ácsorogtam addig, míg oda hallatszott az iskolánkból a nyolcórás csengetés, mire betakarodott gyerek és tanár. Akkor aztán megkerültem az iskolát, először csak messziről, aztán mindig kisebb körben. Adám tehetett így, mikor az elveszett paradicsomból kicsukták. Ha van valaki a világon, aki próbálta az ő kinszenvedését, én vagyok az!

Csakhogy Adámot a paradicsomból kergették ki, nem az iskolából, őt csak a terített asztaltól tiltották el, nem a könyvektől, — azt ki lehetett birni, abba bele lehetett nyugodni. Én már a negyedik nap belül voltam a kerítésen. Négykézláb csuszik el az igazgatói szoba előtt, végig a hosszú fehér folyosón, míg elértem a harmadik osztály nyitott ajtajáig. Ott aztán hallottam én mindent. Azt is, amit magyaráztak, azt is, amit feleltek, azt is, mikor az öreg pedellus odacsuszogott a csengőhöz. Akkor aztán uszgye, szaladtam

viszsa az uccára, már amennyire négykézláb szaladni lehet.

Szeptember közepéig nem volt semmi baj. Lopva is lehet jóízűeket inni a tudomány kutjából, amitől szöges drótkerítéssel zártak el engem, szegény, kis kócos csürhét. Hanem akkor az történt, hogy Eysrich tanár ur a latin nyelv szépségeit ragyogtatta a harmadik osztály előtt. Hogy milyen ércsengésű, hogy milyen erővel teli, hogy milyen tömör nyelv az, hogy annak semmi más nyelv a nyomába nem hághat.

— A latin azt mondja: *Unus es Deus*. Ki tudja, hogy lehetne ezt magyarul mondani?

Mély csönd.

— No, senki se meri megpróbálni? Nagy Mátyás?

Nagy Mátyás jeles diák volt, valami uradalmi inspektornak a fia, vetélytársam a másodikban. Meg is szólalt a provokálásra:

— Egy vagy Isten.

— No, nem egészen. Micsoda szórend ez?

Nagy Mátyás észbekapott.

— Vagyis hogy: egy Isten vagy...

Megint a tanár ur hangját hallottam!

— Nem, nem. Nem érzitek, hogy a latinban valahogy több van?

Rémülten dobogott a szívem, de nem birtam magammal. Be kellett kiáltanom:

— Egyedül te vagy az Isten...

Abban a percben már koccant is a homfőkom a téglán, mert beleszedültem az izgalomomba. Mit tettem, mi lesz ebből?

Az lett, hogy a latin tanár ur ölben vitt be az iskolába és többet aztán sose kértek tandíjat Móra Márton földbirtokostól. *Unus es Deus. Egyedül te vagy az Isten.* Ha egy kicsit messze vagy is, ha sokszor nem érsz is rá a földre nézni...

De azért a szeptember nekem legszomorubb hónapom marad erre az életre. És ha én a befelé síró fajtából való vagyok is, mindig teleszívódik könnyel a szemem, ha szeptemberben lehajtott fejj kis gyereket látok...

MERCUR-könyvvél az alábbi cégeknek készpénzáron, felár nélkül vásárolhat hét havi hitelre.

Szentgyörgyi Emil
női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választék garantált.
jőminőségű
divatcikkekben, női
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

Baranyi Ferenc
uriszabósága
ARAD,
STR. BRATIANU 15.

RÁDIO
alkatrészek és csövek legelőnyösebb beszerzési forrása
GELLER RÁDIO
ARAD, Str. Bratianu 7. szám.

ISKOLAI ÍRÓSZERÉK
IRODAI FELSZERELÉSEK
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek
NYOMTATVÁNYOK, stb.

MAX MOLNÁR ÉS TÁRSA.
Arad, színházzal szemben.

Női kabátok, retikülők
nagy választéka
Legújabb DIVATMODELLEK!
LYONE divatruház
ARAD, Neuman-palota.

Épületfát,
deszkát, léceket, kerítésoszlopokat, csapókat és az építkezéshez szükséges összes anyagokat, valamint
asztalosárut
a legjutányosabb árak mellett
Steinfeld és Herskovits
fakereskedőknél, Arad, Calea Radnei 56-60.

Maltry Mátyás
párisi női szabó.
Készíti a legelegánsabb női toaletteket a legelőnyösebb áron!
Arad, Str. Gen. Gligorescu 4.

Az őszi idényre beérkezett
CIPŐKET
legolcsóbban árusítja
Mercur Cipőáruház
R. T.
Arad, Piaţa Avram Iancu 21

Fischer Mór
üveg és porcellán
nagyáruház
Szervicek, evőeszközök, lámpák, china ezüst árú óriási választékban.
Modern képeretkezés és üvegezés.
Arad, Fehér Kereszt épület.

Ha izléses, olcsó és divatos
nyomtatványt
akar, úgy kérje ajánlatát
G. JENCI
könyvnyomdai műintézetének
Arad, Bul. Regina Maria 12. sz.
ahol a nyomtatványok művészi kivitelét garantálja a legmodernebb betű- és díszítő anyag dus választéka. Gyorsan és pontosan szállít.

Szeplők ellen
a legbiztosabb szer a „MINERVA”
CRÉM. Kérjen próbadozót.
Kapható:

OMESCU
gyógyszertárában Arad, Bul. Regina Maria 18.

JAKOBI GYULA
vizsgázott
fogász
ARAD, Str. Bucur 1. szám.
Rozsnyay-ház.

„HUNIA”
női kalapgyár
Tulajdonos: Dávid Lázár.
menyasszonyi koszu-fátyol és menyasszonyi csokor-különlegességek. Női és férfi kalapok festése és átalakítása, női kalapok a legújabb modellek után, ugyisint iskolai kalapok a legolcsóbban. —
Feltűnő olcsó árak!
Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

Szabolesi Ármín
ARAD, Str. Metianu 6. szám.
Mindennemű
festékárak
legolcsóbb beszerzési forrása!

Női- és férfi szöveteket
az összes kelengyecikkekkel
FRIEDMANN és SCHWARTZ
divatruházában
Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p

Weisz Arnold
gyógyszertára
Arad, Piaţa Avram Iancu.
Az összes angol, francia, svájci, hollandiai, osztrák és magyar gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KÁMFORKRÉM az 1928. évi párisi nemzetközi kiállításon nagy aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve.

Szemüvegek fényképezőgépek fotocikkek
Amatőr felvételek kidolgozása legjobban és legolcsóbban!
OPTICUM
Kun István
ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Hegedűs Gyula
Arad, Bul. Regina Maria 20. sz.
Gyermekkokcsik,
gyermekszékek, gramofonok, lemezek, hegedűk, harmonikák, játékok, borsázmű, női retikülök, ernyők, utazási cikkek, acélárak, iskolatáskák, sétatökök és sok fel nem sorolható más cikkek rendkívül nagy választékban.

Schwartz Árpád
műszerész és villanyszerelő
ARAD, Str. Brancovici 8. szám.
Rádiókeszülékek, csillárok,
a legjobb gyártmányú varrógépek, kerékpárok, gramofonlemezek olcsón beszerezhetők
Szakszerű javító műhely.

Allandóan nagy választék
férfi-, fiu- és gyermek-
cipőkben
Legolcsóbb ár, saját munka!
Czernóczky Mihály
ARAD, Str. Eminescu .20-22

REICH JÓZSEF
Arad, Piaţa Avram Iancu.
(Színház-épület.)
Színházi versenybazar
Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOKCSIKBAN
óriási választék!

Speciális
butor
nappali és
kombinált szoba
Reinhart
Fülöp butorgyár
ARAD, Str. Horia 2.
Városházával szemben.

Kalmár József
cégnél Arad, Str. Bratianu
Rádió, bicikli, csillár
jutányos áron szerezhetők be!!

Wollmann Emil
fogász
Fogászati műterem:
Arad, Piaţa Catedralei 6. sz.

Sztojkovits József
fényképezési
műterem.
Arad, Piaţa Avram Iancu 16.
Művészi kivitelű gyermekfelvételek. Speciális fényképnagyítások.

Muzsay József
Arad és vidéke legnagyobb
ferfi, fiu és
gyermekruhatelepe
Színházzal szemben.
Bőrkaót, bekecs, bunda, öltöny, felöltő, trench-coat kabát-különlegességek.

Dein Paula
női
kalapszalónja
Arad, Strada Bratianu 9. szám.

CZERNÓCZKY IMRE

cipőüzlete kész és mérték utáni

cipők legjobb

beszerzési forrása!!

Arad, Str. Mărășești 4. szám.

Erdős István

Arad, Str. Metianu 4. szám.

Harisnyák,

csipkék, sálak, keztyűk, selyem-combinék, reformnadrágok, kötött, szövött, valamint rövidárak nagy választékban!

Pontos, figyelmes kiszolgálás!

Polák Imre

Arad, Strada Metianu.

Ékszerek dusan felszerelt raktára. A legkitűnőbb svájci zseb- és falórák. Feltűnő olcsó árak! Tört aranyat és ezüstöt veszek, vagy újra átcserelek. Speciális órajavító műhely.

**Nászajándékok
alkalmi ajándékok**

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész

ARAD, Bul. Regina Maria.

Ékszerkészítés és átalakítás saját műhelyemben.

**„SYLVIA“
SALON****női toalettjei**

a legdivatosabbak és

legelegánsabbak!

Arad, str. Bucur 4. szám.

**Engelhardt Ferenc
szücsnéi**

Szőrmebundák állandó nagy raktára. Vállalja mindennemű szőrmemunkák javítását és átalakítását. Arad, Str. Eminescu 1. szám.

Vadászkürt szálló épülete.

POPPER IGNÁC

Arad, Str. Metianu 2. szám.

Harisnyák, keztyűk,

szveterrek, sálak, férfi -és női ingek, kombinék, zsebkendők, nadrágtartók, sapkák, nyakkendők, al-sónadrágok, téli- és nyári trikók, gyermekkelengye, csipkék, túllók, szalagok, himzések, gombok, csatok, retikulók. — Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás!

Apollo illatszertár

Arad, Str. Eminescu 4. szám.

Mindennemű illatszer, szappan, fogkrém és egyéb különlegességek dúz lerakata. Olcsó árak!

Chic uridivat

Arad, Bul. Regina Maria 22.

Férfidivat-

különlegességek

a legnagyobb választékban !!!

Glück József

Arad, Bul. Reg. Ferdinand 13.

Festék- és háztartási cikkek szaküzlete. Olcsó árak!

**HALMOS
GYULA**

Fogászati műterem:

Arad, Calea Banatului 2. szám.

Dr. Keppich-ház.

Nagy Géza

fényképészeti műterme

Bul. Regina Maria 8. Tel. 922.

Gyermekek és felnőttek művészi kivitelű fényképei a tagok részére mérsékelt áron készülnek.

Műterem megyeházzal szemben!

Nagy Imre

női divattermében

készülnek a leg-
ujabb újdonságok

Arad, Str. Eminescu 2. szám.

**Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezék az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezetében. Arad, Bratianu ucca 18,****ARADI IPAROSOK TÁRSAS KIRÁNDULÁSA
BUOURESTIBE.**

Az aradi ipartestület a kereskedelmi testülettel karöltve társas kirándulást rendez a bucarestii mintavásárra. Az a céljuk, hogy a nagyfontosságú közgazdasági eseményre minél nagyobb számban a fővárosba segítsék az aradi iparosokat és kereskedőket. A feladat nem könnyű, mert a mai nehéz viszonyok között kétszer is meg kell gondolni mindenkinek, mielőtt felesleges költségekbe bocsátkoznának. Ez a bucarestii ut azonban egyetlen iparos számára sem felesleges, mert megismerheti az ország fővárosát és országos viszonylatban szakmájából a — versenytársait. A rendezőségnek lesz gondja rá, hogy a kirándulás minimális összegbe kerüljön.

A kirándulásra az ipartestület titkári irodája vesz fel jelentkezőket és ott adják meg a közelebbi információkat is.

Ne felejtse el!**A „MERCUR“
cipőáruházban**

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
kiszármazott által készített

elegáns

cipőt kaphat
olcsó árban!**Ajánljuk versenyen felülálló
géphajtó- és tömítő-köteleinket,**

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorszövet, plüss, atri, butorugó, mindenféle kárpitoskellékek. Zsák, zsinor, kötel, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, ul. Neuman ház

**ORSZÁGOS VENDEGIPARI KONGRESSZUS
CLUJON.**

A jövő hónap első napjaiban tartják meg Clujon a vendéglősök és szállodások országos nagygyűlését, amelyre nemcsak egész Romániából, de a külföldről is több vendég érkezik, különösen Magyarországról és Ausztriából. A nagygyűlés tárgysorozatán szerepel

a romániai idegenforgalom fellendítésének kérdése is.

A meghívott magyar és osztrák vendéglősök és szállodások éppen ebben a kérdésben fognak ut-

A PARANCS — PARANCS.

Bankvezérné önnagysága parancsára a kissé butuska új szobalány benyit este a szobába és harsány hangon kiáltja:

— Jócskát!

Önnagysága visszahívja a lányt:

— Édes fiam, ne olyan hangosan adj tudtomra, hogy aludni megy. Mondhatja azt halkabban is.

Másnap önnagysága elutazik és a férj meghívja néhány barátját vacsorára. Vacsora után kinyitlik az ajtó, lábbujhegyen leoson a szobalány, óvatosan a házigazdához lépked és a fülébe súgja:

— Nagyságos ur, megyek lefeküdni.

baigazító felvilágosításokkal szolgálni. romániai kartársainak.

A gyűlésen a kormány is képviseltetni fogja magát.

**Aradi Iparosok Temetkezési
Segélyző Csoportja**

Direcțiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industriștilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt în restanță cu cotizatiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoportba tagjait, akik halálukkal járulékaikkal hátralekban vannak, azt saját érdekében rendeznek, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz ha a tag körben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 790. Maximilian Politzer Miksa, 791. Gheorghe Opre György.

In grupa B. csoportban 787. Vad. I. Ioan Bibort Jánosné.

**Aradi Polgári Jótékony
Egyesület**

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Direcțiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoportba tagjait, hogy a halálukkal járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 711. Vad. I. Ioan Turcsik Jánosné. 712. Iuliu Lovich Gyula.

In grupa II. csoportban 808. Wollmann Anna, 809. Vad. I. özv. Weisenpeck Mártonné.

Totodată rugăm membrii noștri, să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea carnetelor conform dispozițiilor statutelor noi apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbelépett új alapszabály értelmében a könyvecskéik kicserélése végett a Csoport irodájában megjelenjenek.

Tipogr. ERDELYI HIRLAP nyomda.